

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ
(ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΓΟΝΕΙΣ)**

2018-2023

**Έκδοση 4.0
Ιούνιος 2017**

Υποομάδα 1 της Δράσης 14 της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας

Σημείωση

Το έγγραφο αυτό αποτελεί προϊόν της εργασίας της Υποομάδας 1¹, που συστάθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 14 της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, για το Εθνικό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης/Ενημέρωσης ειδικά για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Το έγγραφο συστάθηκε από την κ. Αναστασία Οικονόμου, Προϊσταμένη Τομέα Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ως Προέδρου της Υποομάδας 1 με τη συμβολή των μελών της Υποομάδας. Η *Εθνική στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο* έχει λάβει υπόψη τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής στρατηγικής «Διαδίκτυο καλύτερα προσαρμοσμένο στα παιδιά (Better Internet for children)»² και υιοθέτησε ιδέες από άλλες στρατηγικές και δράσεις σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, ενώ προσαρμοσε τις εισηγήσεις στο κυπριακό συγκείμενο, μέσα από τη διερεύνηση αναγκών από διάφορες ομάδες πληθυσμού (εκπαιδευτικούς, γονείς και παιδιά).³

Το έγγραφο έχει υποβληθεί στον Επίτροπο Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων με στόχο την προώθησή του.

Σημειώνεται ότι δράσεις που αφορούν στην ασφαλή χρήση του διαδικτύου με βάση την Ευρωπαϊκή στρατηγική υλοποιούνται ήδη στην Κύπρο με χρηματοδότηση από την ΕΕ.⁴

¹ Έγγραφο εργασίας Υποομάδα Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική/στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς. ΓΕΡΗΕΤ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Έκδοση 4.02, Αύγουστος 2016

² Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Strategy for a Better Internet for Children. Brussels, 2.5.2012

³ Έκθεση διερεύνησης: Καταγραφή αναγκών, απόψεων, γνώσεων και εμπειριών για την ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής Πολιτικής. CARDET - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Αύγουστος 2016

⁴ <http://CYberSafety.cy>, <http://internetsafety.pi.ac.cy>

Περιεχόμενα Εγγράφου Στρατηγικής

Σημείωση

Περίληψη.....	1
I. Εισαγωγή	1
Δυνατότητες του διαδικτύου	3
Προκλήσεις του διαδικτύου	5
II. Κυπριακό συγκείμενο	6
III. Αναγκαιότητα της Εθνικής Στρατηγικής	9
IV. Μεθοδολογία Ανάπτυξης της Εθνικής Στρατηγικής για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο.....	11
Σχεδιασμός	11
Υλοποίηση.....	15
Πρώθηση και παρακολούθηση	16
V. Επίδραση	16
VI. Αρχές που διέπουν την εθνική στρατηγική	17
VII. Η στρατηγική	18
Σκοπός της Εθνικής στρατηγικής	18
Στόχοι της εθνικής στρατηγικής	18
Προτεραιότητες στρατηγικής	19
VIII. Μεθοδολογία Υλοποίησης	21
Διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης	21
Παράλληλες υποστηρικτικές δράσεις της στρατηγικής.....	22
Διαχείριση κινδύνων	22
IX. Κέντρο ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου.....	23
Βιβλιογραφία.....	24
Λίστα Συντομογραφιών	25
Λίστα Πινάκων, Γραφημάτων, Διαγραμμάτων, Συνημμένων	26
Προτεραιότητα 1: Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και αξιοποίησης.....	1
Προτεραιότητα 2: Διαδικτυακό υλικό υψηλής ποιότητας για παιδιά και νέους	1
Προτεραιότητα 3: Εξασφάλιση ασφαλών διαδικτυακών υποδομών και περιβάλλοντος	2
Προτεραιότητα 4: Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών.....	2

Περίληψη

Σε μία συνεχώς αναπτυσσόμενη οικονομία και κοινωνία, όπως την Ευρωπαϊκή, οι ψηφιακές τεχνολογίες και το διαδίκτυο συμβάλλουν με αυξανόμενο ρόλο. Για τους νεαρούς στην Ευρώπη το διαδίκτυο είναι ένας νέος τρόπος ζωής, ενώ τα τελευταία χρόνια υπήρξε μία σημαντική αύξηση στη χρήση του διαδικτύου από παιδιά κάτω των εννέα χρόνων. Η έκθεση των παιδιών στις ψηφιακές τεχνολογίες και περιβάλλοντα από πολύ μικρή ηλικία, προσφέρει ευκαιρίες και δυνατότητες για μάθηση και εκπαίδευση, αλλά εμπεριέχει και προκλήσεις.

Η **δημιουργική και ασφαλής αξιοποίηση του διαδικτύου** απαιτεί **γνώσεις** για τις δυνατότητες και προκλήσεις του διαδικτύου και τρόπους αντιμετώπισής τους, καλλιέργεια **στάσεων** απέναντι στη χρήση του, καθώς και την ανάπτυξη και εφαρμογή **οριζόντιων δεξιοτήτων** -όπως την κριτική διαχείριση των πληροφοριών, την υπεύθυνη κοινωνική συμπεριφορά, την αυτόνομη μάθηση, επικοινωνία και συνεργασία, επίλυση προβλημάτων-, ενώ παράλληλα τις καλλιεργεί.

Η ανάπτυξη μιας στρατηγικής για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου προκύπτει ως **ανάγκη** των πιο πάνω αλλά και ως **υποχρέωση** στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής και Εθνικής Στρατηγικής για την Κυβερνοασφάλεια.

Η στρατηγική για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου προωθεί την **κουλτούρα** της δημιουργικής αξιοποίησης του διαδικτύου με ασφάλεια και υπευθυνότητα με στόχο ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά. Η στρατηγική περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν σε παιδιά, αλλά και σε εκπαιδευτικούς, γονείς και το ευρύτερο κοινό.

Η στρατηγική απευθύνεται σε όλους τους **εμπλεκόμενους φορείς** που συμβάλλουν στην ύπαρξη και ανάπτυξη του διαδικτύου, του περιεχομένου και των υπηρεσιών του -και όχι μόνο στους **αποδέκτες και χρήστες** του διαδικτύου-, με σκοπό να δώσει **κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής** μέσα από **προτεραιότητες** και **προϋποθέσεις** και κίνητρα ανάπτυξης **μέτρων** και **δράσεων** που να προωθούν ένα **καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά**.

Η υλοποίηση της στρατηγικής αναμένεται να πραγματοποιηθεί με τη συνεισφορά όλων των εμπλεκόμενων φορέων, περιλαμβανομένων φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και της πολιτείας, κατά τη διάρκεια του 2018-2023.

I. Εισαγωγή

Σε μία συνεχώς αναπτυσσόμενη οικονομία και κοινωνία, όπως την Ευρωπαϊκή, οι ψηφιακές τεχνολογίες και το διαδίκτυο συμβάλλουν με αυξανόμενο ρόλο. Η μείωση του κόστους αλλά και η βελτίωση της ποιότητας ευρυζωνικής σύνδεσης προσφέρουν ολοένα και ευκολότερη πρόσβαση σε όλο και περισσότερα νοικοκυριά, επιχειρήσεις αλλά και ιδιώτες στο διαδίκτυο. Η Ψηφιακή Στρατηγική για την Ευρώπη⁵ σε συνδυασμό με τη Στρατηγική για την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά της Ευρώπης⁶ προωθούν και παρέχουν ευκαιρίες για διαδικτυακές τεχνολογίες, ούτως ώστε οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι κυβερνήσεις να επωφεληθούν στο έπακρο από τις δυνατότητες των διαδικτυακών εργαλείων.

Χρόνο με το χρόνο, η πρόσβαση στο διαδίκτυο στα νοικοκυριά στην Κύπρο αυξάνεται. 71,2% των νοικοκυριών το 2015 είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο σε σχέση με 31,7% το 2005, ενώ 93.1% των νοικοκυριών με παιδιά έχουν ηλεκτρονικό υπολογιστή. 71,7% του πληθυσμού της Κύπρου (ετών 16-74) χρησιμοποίησαν το διαδίκτυο το πρώτο τρίμηνο του 2015. Επιπρόσθετα, η χρήση κινητών συσκευών όπως έξυπνα τηλέφωνα

⁵ European Commission. Digital agenda for Europe. European Union, 2014.

⁶ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Digital Single Market Strategy for Europe. Brussels, 6.5.2015

(smartphones), υπολογιστές αφής (tablets) και φορητοί υπολογιστές (laptops) αυξάνεται, με 77,3% των ατόμων που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο να το χρησιμοποιούν μέσω μιας κινητής συσκευής.⁷

Όσον αφορά στο ψηφιακά καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, οι επιδόσεις της Κύπρου είναι χαμηλότερες από τον μέσο όρο της ΕΕ αλλά σημειώνεται κάποια πρόοδος. Το 2015 περίπου το 70% του πληθυσμού της Κύπρου χρησιμοποιούσε το διαδίκτυο τακτικά, σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 76% της ΕΕ, ενώ μόνο το 43% διέθετε βασικές τουλάχιστον ψηφιακές δεξιότητες. Το έλλειμμα ψηφιακών δεξιοτήτων μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην ανάπτυξη του δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας του νησιού (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016γ)⁸.

Για τους νεαρούς στην Ευρώπη το διαδίκτυο είναι ένας νέος τρόπος ζωής, ενώ τα τελευταία 5 με 6 χρόνια υπήρξε μία σημαντική αύξηση στη χρήση του διαδικτύου από παιδιά κάτω των 9 χρόνων (Holloway, Green and Livingstone (2013)⁹. Παρόλο που αυτή η αύξηση δεν είναι ομοιόμορφη μεταξύ των χωρών, φαίνεται πως στις χώρες όπου περισσότερα παιδιά χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, ξεκινούν να το χρησιμοποιούν σε πιο νεαρή ηλικία.

Η έκθεση των παιδιών στις ψηφιακές τεχνολογίες και περιβάλλοντα από πολύ μικρή ηλικία, προσφέρει ευκαιρίες και δυνατότητες για μάθηση και εκπαίδευση, αλλά εμπεριέχει και προκλήσεις. Η ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων όπως της κριτικής διαχείρισης των πληροφοριών, την υπεύθυνη κοινωνική συμπεριφορά, την αυτόνομη μάθηση, επικοινωνία και συνεργασία, επίλυση προβλημάτων κλ.π. αποτελεί ένα ευρύ θέμα μελέτης και έρευνας στην εκπαιδευτική κοινότητα. Η ασφαλής χρήση του διαδικτύου απαιτεί την ανάπτυξη και εφαρμογή τέτοιων δεξιοτήτων ενώ παράλληλα τις καλλιεργεί.

Η εκπαίδευση των ευρωπαίων πολιτών και η προετοιμασία τους για την Ψηφιακή Κοινωνία αποτελεί μία από τις 8 κομβικές ικανότητες που έθεσε η ΕΕ για τη δια βίου μάθηση¹⁰. Η γνώση και η κατανόηση της εξέλιξης των διαφόρων μέσων στην ψηφιακή εποχή, αλλά και η αναγνώριση των ευκαιριών και προκλήσεων της χρήσης των ψηφιακών μέσων αποτελεί θέμα προτεραιότητας για την ΕΕ, το οποίο επιβεβαιώνεται και μέσα από τη στρατηγική της Ευρώπης 2020.

Η Κύπρος ακολουθώντας τις διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις, ετοίμασε την Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου τον Φεβρουάριο του 2012, με συντονιστή το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και στόχο να συμβάλει στη δημιουργία έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομία και κοινωνία. Το Μέτρο 5 της Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής αναφέρεται στην Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών με στόχο την προώθηση της ασφάλειας των δικτύων και πληροφοριών, έτσι ώστε οι πολίτες να διακατέχονται από αίσθημα ασφάλειας και να αναπτυχθεί κλίμα εμπιστοσύνης προς την επιγραμμική σύνδεση και τη χρήση του διαδικτύου.¹¹

Το Γραφείο του Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ) με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (Αρ. Απόφασης 74.721, Ημερ. Απόφασης 14/2/13 και Ημερ. Ανάθεσης 27/3/13) έχει υπό την ευθύνη του τον συντονισμό της Στρατηγικής της Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε έγγραφο που κατατέθηκε στις 23 Απριλίου 2012, αναφέρεται στο Κεφ. 3.12 το θέμα της *Κουλτούρας Ασφάλειας (Awareness)*¹²:

«Οι διαστάσεις των πιθανών απειλών για την ηλεκτρονική ασφάλεια, όπως αναπτύχθηκαν στο κεφάλαιο 2.4, δείχνουν καθαρά το ότι το θέμα αυτό θα πρέπει να απασχολεί όλους τους χρήστες

⁷ Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου. Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και Ηλεκτρονικού Εμπορίου στα Νοικοκυριά 2015. Λευκωσία, Δεκέμβριος 2015.

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016γ), Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας 2016 - Προφίλ χώρας - Κύπρος, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/cyprus>

⁹ Holloway, D., Green, L. and Livingstone, S. (2013). Zero to eight. Young children and their internet use. LSE, London: EU Kids Online.

¹⁰ Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework. Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning. 18 December 2006

¹¹ Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: Λευκωσία, Φεβρουάριος 2012

¹² Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών και Προστασία Κρίσιμων Υποδομών Πληροφορίας. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων: Λευκωσία, 23 Απριλίου 2012.

υποδομών πληροφορίας, καθώς τα σημεία εισόδου κακόβουλων και επιβλαβών δεδομένων/στοιχείων στον τοπικό κυβερνοχώρο τα οποία μπορεί να είναι ένας οποιοσδήποτε συνδεδεμένος ηλεκτρονικός υπολογιστής. Αυτό συμπεριλαμβάνει το σύνολο των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι πλείστοι των οποίων κάνουν πλέον τακτική χρήση του Διαδικτύου. Είναι πολύ σημαντικό οι χρήστες του Διαδικτύου, ως επίσης και οι χρήστες των συστημάτων πληροφορικής σε κάθε χώρο εργασίας να έχουν ένα ικανοποιητικό επίπεδο γνώσεων για τις πιθανές απειλές από τις οποίες πρέπει να προφυλάσσονται.»

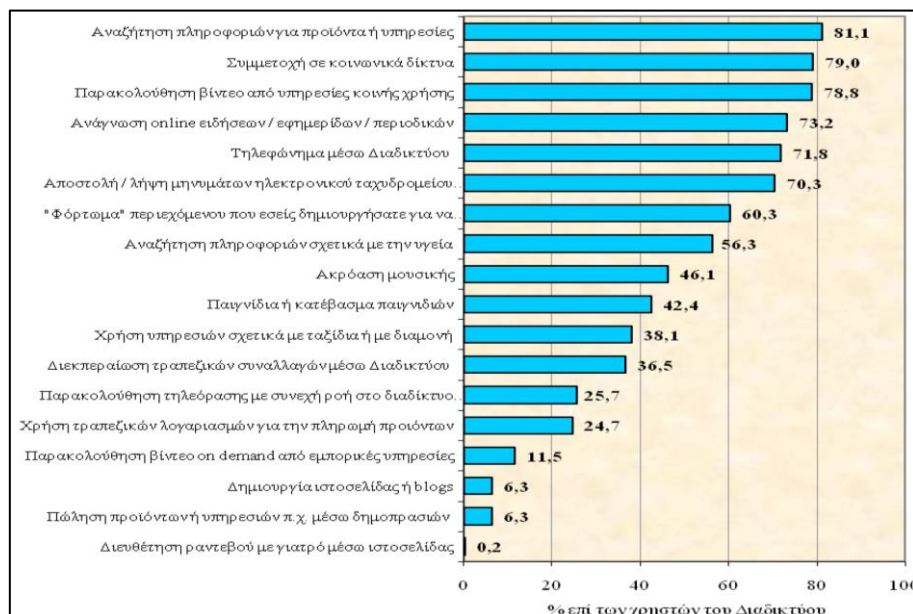
Αναγνωρίζοντας τον ρόλο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, το ΓΕΡΗΕΤ το καλεί να συντονίσει την ανάπτυξη μιας εθνικής στρατηγικής για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου.

Δυνατότητες του διαδικτύου

Στο πλαίσιο της αξιοποίησης των ψηφιακών τεχνολογιών για τη μάθηση και την εκπαίδευση, το διαδίκτυο παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Παράλληλα, βλέπουμε το διαδίκτυο να προσφέρει διευκολύνσεις και στην καθημερινή προσωπική αλλά και επαγγελματική ζωή. Η προτροπή για αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου σε ευρωπαϊκό επίπεδο αναφέρεται τόσο στη στρατηγική *Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020* και στη στρατηγική για την *Ψηφιακή Ενιαία Αγορά της Ευρώπης*, αλλά και γενικότερα στη στρατηγική για την Ευρώπη 2020 όπου κάθε ευρωπαίος πολίτης αναμένεται να κατέχει τις απαραίτητες δεξιότητες για την ψηφιακή εποχή.

Τα διαδικτυακά περιβάλλοντα και εργαλεία έχουν πολλές δυνατότητες. Είτε το Διαδίκτυο χρησιμοποιείται για ψυχαγωγία, είτε για μάθηση, είτε για επικοινωνία, είτε για οικονομικές συναλλαγές, προσφέρει εργαλεία και πηγές με δυνατότητες που μπορούν να ενισχύουν τη ζωή στην ψηφιακή κοινωνία του 21ου αιώνα¹³.

Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία στην Κύπρο¹⁴ η πιο δημοφιλής δραστηριότητα στο διαδίκτυο μεταξύ των ατόμων ηλικίας 16-74 ετών είναι η *Ανάγνωση online ειδήσεων/εφημερίδων/περιοδικών*, ενώ ακολουθούν η *Αναζήτηση πληροφοριών για προϊόντα ή υπηρεσίες*, η *Αποστολή/λήψη ηλεκτρονικών μηνυμάτων* και η *Συμμετοχή σε κοινωνικά δίκτυα* (78,8%, 74,8%, 73,2% και 71,2% αντίστοιχα) (Γράφημα1).

Γράφημα 1: Δραστηριότητες στο διαδίκτυο (Στατιστική Υπηρεσία, 2015)

¹³ Εκπαιδευτικό Πακέτο Δυνατότητες και Προκλήσεις στο Διαδίκτυο: Δυνατότητες Διαδικτύου. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2010

¹⁴ Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου. Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και Ηλεκτρονικού Εμπορίου στα Νοικοκυριά 2015. Λευκωσία, Δεκέμβριος 2015.

Σε πρόσφατη διερεύνηση για την καταγραφή αναγκών, απόψεων, γνώσεων και εμπειριών¹⁵, φαίνεται πως οι γενικότεροι τρόποι χρήσης του διαδικτύου από εκπαιδευτικούς στην Κύπρο ποικίλουν με την επιλογή *Διερεύνηση πληροφοριών* να βρίσκεται πρώτη στις προτιμήσεις τους (76%). Σε σχέση με τον βαθμό χρήσης «Πολύ συχνά» ακολουθούν οι *Ειδήσεις/ενημέρωση* (63%), η *Αποστολή email* (61%), η *Προετοιμασία μαθημάτων* (56%), η *Κοινωνική δικτύωση* (54%), η *Προσωπική επαγγελματική ανάπτυξη* (48%) και η *Διαχείριση της τάξης* (38%). Για σκοπούς *Αξιοποίησης του διαδικτύου στην τάξη με τους μαθητές* και για *Επικοινωνία με συναδέλφους* οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν «συχνή» χρήση με ποσοστά που φτάνουν το 39% και 33% αντίστοιχα. Τέλος, το 32% των συμμετεχόντων «Μερικές φορές» πραγματοποιεί *Διαδικτυακές αγορές*. Στην ίδια διερεύνηση, οι γονείς δηλώνουν την επιλογή *Ενημέρωση* να βρίσκεται πρώτη στις προτιμήσεις τους (98%). Ακολουθούν η *Επικοινωνία* (85%), η *Επαγγελματική εργασία* και *Ψυχαγωγία* με ποσοστό που φτάνει το 79% και οι *Αγορές* (70%). Τέλος η επιλογή “Άλλο” φτάνει το 1% με πιο συγκεκριμένες χρήσεις όπως *Τραπεζικές συναλλαγές*, *Εκπαίδευση (εξ αποστάσεως μάθηση)* και *Μέσα κοινωνικής δικτύωσης*.

Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή έρευνα EU Kids Online (2009), «τα παιδιά στην Κύπρο δραστηριοποιούνται σε μια σειρά από διαφορετικές και εν δυνάμει ωφέλιμες δραστηριότητες: όσα είναι 9-16 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για σχολικές εργασίες (85%), παίζουν παιχνίδια (83%), παρακολουθούν μουσικά βίντεο (video clips) (76%) και επικοινωνούν με άμεσα μηνύματα (62%). Λιγότερα από αυτά αναρτούν φωτογραφίες (39%) ή μηνύματα (31%) για να τις μοιραστούν με άλλους, χρησιμοποιούν διαδικτυακή κάμερα (webcam) (31%), και ιστοσελίδες ανταλλαγής αρχείων (16%) ή blog (11%)»¹⁶.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με εκπαιδευτικούς στην Κύπρο σε πρόσφατη διερεύνηση¹⁷, οι μαθητές χρησιμοποιούν το διαδίκτυο «Πάρα πολύ» για *Ψηφιακά παιχνίδια* (58%), *Κοινωνική δικτύωση* (57%), *Ψυχαγωγία* (55%) και *Επικοινωνία* (27%). Αρκετά, οι μαθητές χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για *Σχολική εργασία* (41%) και για *Διερεύνηση πληροφοριών* (36%). Στην ίδια έρευνα οι γονείς δήλωσαν ότι τα παιδιά χρησιμοποιούν το διαδίκτυο «Πάρα πολύ» για *Ψυχαγωγία* (34%), *Ψηφιακά παιχνίδια* (28%), *Κοινωνική δικτύωση* (25%) και *Επικοινωνία* (17%). Επιπρόσθετα, από «Αρκετά» μέχρι «Πάρα πολύ» οι γονείς δήλωσαν πως τα παιδιά τους χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για τη διεκπεραίωση *Σχολικής εργασίας* (51%), *Διερεύνηση πληροφοριών* (44%) και *Ενημέρωση* (33%).

Τα εκπαιδευτικά συστήματα καλούνται να ενισχύσουν τη διαδικασία της μάθησης, δίνοντας στα παιδιά τις ευκαιρίες αλλά και προϋποθέσεις, ούτως ώστε όλα τα παιδιά να μπορούν να αξιοποιήσουν ορθά τις ψηφιακές τεχνολογίες. Η παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης στα παιδιά δεν αρκείται μόνο στην πρόσβαση σε συσκευές και υποδομή αλλά και στις δεξιότητες που χρειάζεται να έχουν αναπτύξει τα παιδιά για τη χρήση τους.

Η Κυπριακή εκπαίδευση τόσο μέσα από την τεχνολογική υποδομή στα σχολεία όσο και μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα αλλά και από διαθεματικά προγράμματα που εφαρμόζονται στις σχολικές μονάδες, αξιοποιεί τις ψηφιακές τεχνολογίες και το διαδίκτυο. Μαθησιακές δραστηριότητες περιλαμβάνουν ανάμεσα σε άλλες την αξιοποίηση του διαδικτύου για την αναζήτηση πληροφοριών και τη δόμηση νέας γνώσης εκ μέρους των παιδιών, την ανάπτυξη και χρήση διαδικτυακών εκπαιδευτικών παιχνιδιών για την κατανόηση δύσκολων εννοιών, τη συμμετοχή σε διαδικτυακά περιβάλλοντα μάθησης για επικοινωνία και συνεργασία, την αξιοποίηση διαδικτυακών εφαρμογών για τη δημιουργία μαθησιακών προϊόντων των παιδιών (π.χ. παρουσιάσεων, εργασιών), τη χρήση εικονικών περιβαλλόντων και

¹⁵ Έκθεση διερεύνησης: Καταγραφή αναγκών, απόψεων, γνώσεων και εμπειριών για την ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής Πολιτικής. CARDET - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Αύγουστος 2016

¹⁶ <http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/ParticipatingCountries/Cyprus.aspx>

¹⁷ Έκθεση διερεύνησης: Καταγραφή αναγκών, απόψεων, γνώσεων και εμπειριών για την ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής Πολιτικής. CARDET - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Αύγουστος 2016

προσομοιώσεων σε επιστημονικές κοινότητες κ.ο.κ. Παράλληλα, μέσα από προγράμματα στις σχολικές μονάδες που αφορούν στο διαδίκτυο, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις για το διαδίκτυο χρησιμοποιώντας διαδικτυακά εργαλεία και περιβάλλοντα. Τέτοια προγράμματα περιλαμβάνουν τα προγράμματα *Μικροί εκπαιδευτές για το διαδίκτυο*, *Ασφαλή σχολεία για το διαδίκτυο*, *Διαγωνισμός παραγωγής σύντομου βίντεο από μαθητές*, *Ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών και παιχνιδιών*, *Αξιολόγηση Οριζόντιων Δεξιοτήτων (ATS2020)* κ.ο.κ.¹⁸

Προκλήσεις του διαδικτύου

Το διαδίκτυο είναι ένα πολύτιμο εργαλείο αλλά αν δεν χρησιμοποιείται σωστά εμπερικλείει πολλούς κινδύνους. Η αξιοποίηση του διαδικτύου απαιτεί δεξιότητες χρήσης που να επιτρέπουν στους χρήστες να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της τεχνολογίας, ούτως ώστε να απολαμβάνουν το διαδίκτυο με ασφάλεια και να το χρησιμοποιούν με υπευθυνότητα.

Σύμφωνα με την Αστυνομία Κύπρου, το 2015 καταγράφηκαν, στο σύστημα της Αστυνομίας για Καταχώρηση Καταγγελιών/Πληροφοριών για θέματα ηλεκτρονικού εγκλήματος, 126 υποθέσεις που αφορούσαν σε παιδική πορνογραφία μέσω διαδικτύου, 33 υποθέσεις παράνομης πρόσβασης/επέμβασης σε δεδομένα Ηλεκτρονικού Υπολογιστή και 28 υποθέσεις πλαστογραφίας μέσω Ηλεκτρονικού Υπολογιστή (βλ. Πίνακα 2).

Έτος	Υποθέσεις Παιδικής Πορνογραφίας	Υποθέσεις παράνομης πρόσβασης/επέμβασης σε δεδομένα ΗΥ	Υποθέσεις πλαστογραφίας μέσω ΗΥ
2014	106	14	81
2015	154	33	28
2016	126	65	43

Πίνακας 2: Υποθέσεις που καταγράφηκαν από το Σύστημα Καταχώρησης Καταγγελιών/Πληροφοριών για θέματα ηλεκτρονικού εγκλήματος της Αστυνομίας Κύπρου

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις Γραμμές Βοήθειας και Καταγγελιών του Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου, στο πλαίσιο της υπηρεσίας InSafe στην Κύπρο (Πίνακας 3), το 2015 είχαμε 1508 κλήσεις βοήθειας, οι οποίες κάλυπταν θέματα που αφορούσαν κυρίως προσωπικά δεδομένα και διαδικτυακή ιδιωτικότητα (31%), διαδικτυακή φήμη (32%) και ηλεκτρονικό έγκλημα (30%).

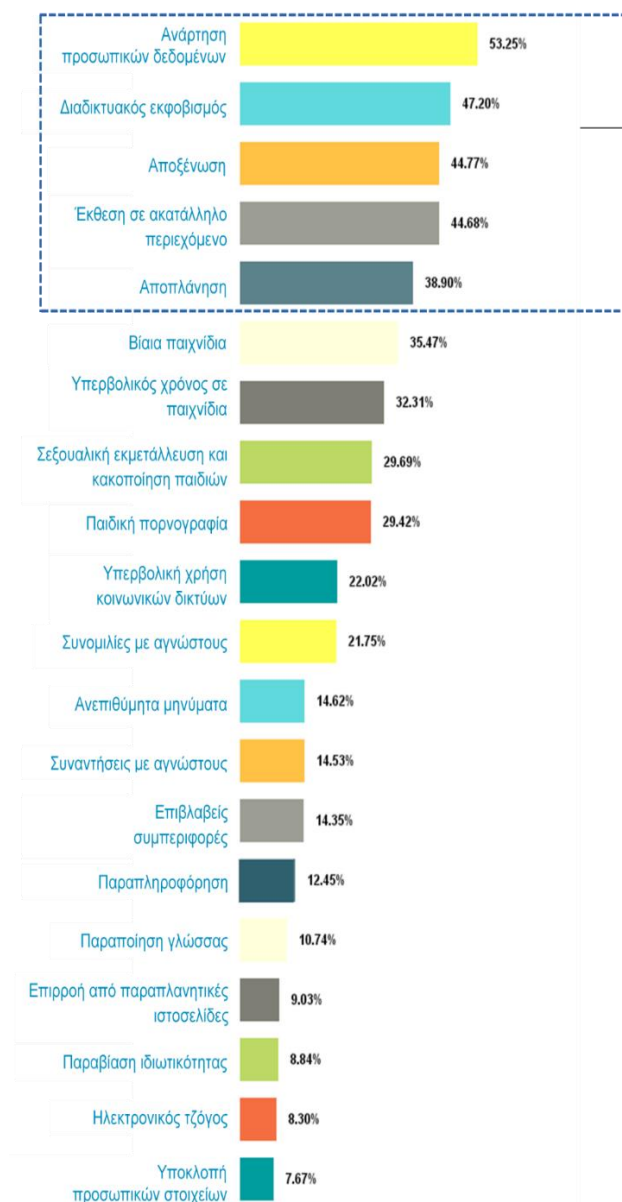
Έτος	Γραμμή Βοήθειας	Γραμμή Καταγγελιών
2014	1064	238
2015	1508	142
2016	1241	207

Πίνακας 3: Κλήσεις που καταγράφηκαν από τη Γραμμή Βοήθειας και Γραμμή Καταγγελιών στο πλαίσιο της υπηρεσίας InSafe στην Κύπρο

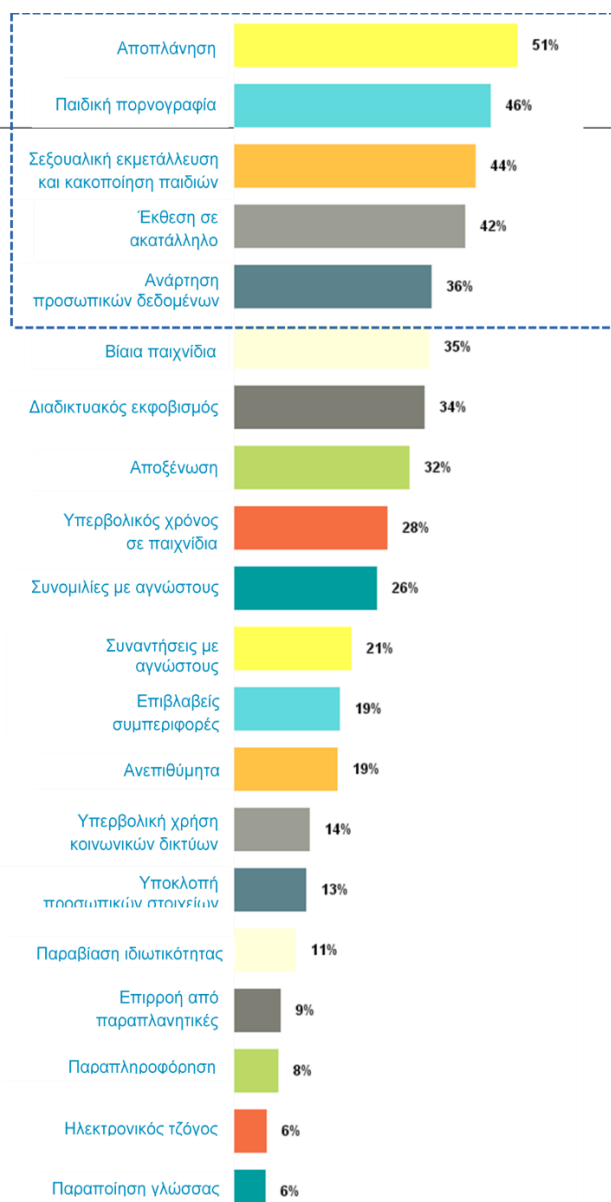
Σύμφωνα με εκπαιδευτικούς στην Κύπρο σε πρόσφατη διερεύνηση¹⁹, οι 5 πιο σημαντικοί κίνδυνοι για τους μαθητές τους μέσα από μια λίστα 20 κινδύνων, αναδεικνύονται η *Ανάρτηση προσωπικών δεδομένων* (50%), ο *Διαδικτυακός εκφοβισμός* (47%), η *Αποξένωση* (45%), η *Έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο* (45%) και η *Αποπλάνηση* (39%) (Γράφημα 4). Στην ίδια έρευνα οι γονείς θεωρούν ως τον πιο κρίσιμο κίνδυνο την *Αποπλάνηση* (51%), την *Παιδική πορνογραφία* (46%), τη *Σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση των παιδιών* (44%), την *Έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο* (42%) και την *Ανάρτηση προσωπικών δεδομένων* (36%) (Γράφημα 5).

¹⁸ <http://internetsafety.pi.ac.cy>

¹⁹ Έκθεση διερεύνησης: Καταγραφή αναγκών, απόψεων, γνώσεων και εμπειριών για την ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής Πολιτικής. CARDET - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Αύγουστος 2016

Γράφημα 4: Σημαντικότεροι κίνδυνοι διαδικτύου για τα παιδιά (Εκπαιδευτικοί)

Γράφημα 5: Σημαντικότεροι κίνδυνοι διαδικτύου για τα παιδιά (Γονείς)

Τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, αναπτύσσονται διάφορες δράσεις και εκπαιδευτικό περιεχόμενο με στόχο να παρέχεται ενημέρωση, εκπαίδευση, πληροφορίες και εργαλεία που να ενισχύουν την προσπάθεια των εκπαιδευτικών και των γονιών, αλλά και άλλων ενδιαφερομένων, στην ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και απόκτηση δεξιοτήτων αξιοποίησης εκ μέρους των παιδιών των δυνατοτήτων που προσφέρει ο διαδικτυακός κόσμος, αλλά και αντιμετώπισης των προκλήσεων που μπορούν να αντιμετωπίσουν κατά την πλοήγησή τους στον κυβερνοχώρο²⁰.

II. Κυπριακό συγκείμενο

Οι δράσεις για την αξιοποίηση του διαδικτύου και κατ' επέκταση η αντιμετώπιση προκλήσεων που εμπεριέχονται ειδικά για τα παιδιά, ξεκίνησαν στην Κύπρο με την εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορίας

²⁰ Εκπαιδευτικό Πακέτο Δυνατότητες και Προκλήσεις στο Διαδίκτυο: Κίνδυνοι στο Διαδίκτυο και Προτάσεις Αντιμετώπισής τους. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2010

και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στο εκπαιδευτικό σύστημα, αρκετά νωρίς. Ο σκοπός μέσα από διάφορες δράσεις και συνέργειες, ήταν κυρίως η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ψηφιακών τεχνολογιών και του διαδικτύου με ασφαλή, υπεύθυνο και ηθικό τρόπο.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ξεκίνησε στο πλαίσιο αυτό, το 2003 μια ενημερωτική εκστρατεία με το σύνθημα «Ενημερώσου, Αντιμετώπισε, Προστατεύσου», παράλληλα με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων. Το 2004, το Πανεπιστήμιο Κύπρου εξασφάλισε την πρώτη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος *Safer Internet Programme* με το έργο *SafeWeb*, το οποίο συνέστησε μια Συμβουλευτική Επιτροπή για το θέμα με διάφορους εμπλεκόμενους φορείς. Από τότε, η Κύπρος υποβάλλει πρόταση για χρηματοδότηση και υλοποιεί δράσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού προγράμματος *Safer Internet Programme* και τώρα της ευρωπαϊκής στρατηγικής *Better Internet for Kids* (Ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά). Από το 2006 το έργο *CyberEthics* με εταίρους από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα εξασφάλισε χρηματοδότηση, ενώ από το 2016 το έργο *CYberSafety*²¹ πήρε τη σκυτάλη διευρύνοντας τη συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (βλ. Πίνακα 6). Η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση προσδοκεί στην ασφαλή χρήση του διαδικτύου από παιδιά, στοχεύοντας κυρίως σε παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς, μέσα από 3 κύριες δράσεις που αφορούν στην Ενημέρωση, στην υποστήριξη Γραμμής Βοήθειας και στη λειτουργία Γραμμής Καταγγελιών.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ)
Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ)
Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ)
Παγκύπρια Σχολή Γονέων (ΠΣΓ)
Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Αστυνομίας Κύπρου (ΓΚΗΕ)
CYTA
MTN Cyprus

Πίνακας 6: Εταίροι του έργου *CYberSafety*

Το 2013, στο πλαίσιο της Ψηφιακής Στρατηγικής για την Κύπρο και βάσει της Ψηφιακής Στρατηγικής για την Ευρώπη (*Digital Agenda for Europe*²²), το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε την Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας (Dec. 74.721, 14/2/2013)²³, με συντονιστικό φορέα το Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ). Τον Ιανουάριο του 2015, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) κλήθηκε από τον ΕΡΗΕΤ να συντονίσει την Ομάδα Εργασίας κάτω από τη Δράση 14, ειδικά για τον σχεδιασμό της ενημέρωσης και εκπαίδευσης για ένα ασφαλές διαδίκτυο για τα παιδιά²⁴. Μέσα από μια ανοικτή διαδικασία, κλήθηκαν να συμμετέχουν στην Ομάδα Εργασίας όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, ούτως ώστε να συμβάλουν στην προώθηση της ασφαλούς, υπεύθυνης και ηθικής χρήσης του διαδικτύου. Στην Ομάδα συμμετέχουν 24 φορείς από τον δημόσιο τομέα, τον ιδιωτικό κερδοσκοπικό και μη-κερδοσκοπικό τομέα, ακαδημαϊκά ιδρύματα, οργανωμένες ομάδες πολιτών, την πολιτεία (Πίνακας 7).

²¹ <http://cybersafety.cy>

²² <http://ec.europa.eu/digital-agenda>

²³ Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών και Προστασία Κρίσιμων Υποδομών Πληροφορίας. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων: Λευκωσία, 23 Απριλίου 2012.

²⁴ Έγγραφο εργασίας Υποομάδα Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική/στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς. ΓΕΡΗΕΤ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Έκδοση 4.02, Αύγουστος 2016

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΠΙ)
Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ)
Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, Αστυνομία Κύπρου (ΓΚΗΕ)
Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων (ΤΗΕ)
Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής, Υπουργείο Οικονομικών (ΤΥΠ)
Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου
Γραφείο Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού
Γραφείο Ψηφιακού Πρωταθλητή, Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού
Οργανισμός Νεολαίας
Παγκύπρια Σχολή Γονέων
Cyprus Neuroscience & Technology Institute (CNTI)
Παγκύπρια Συντονιστική Επιτροπή για την Προστασία και Ευημερία του Παιδιού (ΠΣΕΠΕΠ)
International Information Systems Security Certification Consortium (ISC) ²⁵ Cyprus Chapter
Cyprus Organisation for Standardisation (CYS)
Κυπριακός Σύνδεσμος Πληροφορικής (CCS)
Microsoft Κύπρου
Oracle
CYTA
MTN
Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ)
Social Computing Research Center, Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)
Τμήμα Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας
Κέντρο Κινδύνου, Ασφάλειας και Περιβάλλοντος (CERISE), Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο
Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα

Πίνακας 7: Μέλη της Ομάδας Εργασίας (Δράσης 14) της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας

Οι φορείς αυτοί καλούνται να συνεργαστούν για την προώθηση και επέκταση υφιστάμενων δράσεων και έργων που ήδη πραγματοποιούνται στην Κύπρο με ευρωπαϊκή, εθνική, ή άλλη χρηματοδότηση -αλλά και να ενεργοποιήσουν καινούριες δράσεις και έργα- και να τα εντάξουν κάτω από μία εθνική στρατηγική με συγκεκριμένους στόχους που να συνάδουν με εθνικές και ευρωπαϊκές προτεραιότητες και την Ευρώπη 2020.

Η εξασφάλιση της χρηματοδότησης για το έργο CYberSafety²⁵ από το Connecting Europe Facility στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Safer Internet εντάσσεται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της Ομάδας Εργασίας και εξυπηρετεί τον στόχο να δοθεί στους πολίτες, και κυρίως στα παιδιά, «η δυνατότητα να βελτιώσουν τις ψηφιακές τους δεξιότητες και να είναι ενεργοί για τη δημιουργία ενός ασφαλέστερου ψηφιακού περιβάλλοντος, και να έχουν καλύτερες επιλογές ποιοτικού περιεχομένου και βιωματικών εμπειριών ειδικά σχεδιασμένων για αυτούς»²⁶. Ο συντονισμός της όλης προσπάθειας από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ενισχύει και ενισχύεται μέσα από τη συνολική στόχευση του εκπαιδευτικού συστήματος για καινοτόμες προσεγγίσεις μάθησης, οι οποίες περιλαμβάνουν ανάμεσα σε άλλα τον εκσυγχρονισμό των Αναλυτικών προγραμμάτων, την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών, καινοτόμα έργα στις σχολικές μονάδες όπως τα Καινοτόμα σχολεία, Ανάπτυξη και αξιολόγηση οριζόντιων δεξιοτήτων, ePortfolios για μαθητές, Ψηφιακές δεξιότητες εκπαιδευτικών, Μικροί Εκπαιδευτές για το διαδίκτυο, Ασφαλή σχολεία κλπ.

Οι περισσότεροι φορείς μέλη της Ομάδας εργασίας υλοποιούν ή έχουν συνεργασίες με φορείς που υλοποιούν δράσεις για ασφαλές διαδίκτυο. Για τον σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της Ομάδας εργασίας

²⁵ <http://cybersafety.cy>

²⁶ Connecting Europe Facility, Trans-European Telecommunications Networks Work Programme 2015, Section 3.1.2

αναπτύχθηκε διαδικτυακή πύλη²⁷ όπου καλούνται όλοι οι φορείς να περιγράψουν δράσεις που υλοποίησαν, υλοποιούν ή προγραμματίζουν σχετικές με τη δημιουργική και ασφαλή χρήση του διαδικτύου ούτως ώστε να δημιουργηθεί μια βάση με δράσεις και έργα για αλληλοενημέρωση, διαμοιρασμό, ανάπτυξη δικτύων και ευκαιριών συνεργασίας.

Οι γραμμές βοήθειας και καταγγελιών που ήδη λειτουργούν αναβαθμίζονται, ενώ το εκπαιδευτικό περιεχόμενο και η φιλοξενία του σε διαδικτυακή πύλη εμπλουτίζεται²⁸. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικές και ενημερωτικές δράσεις, τόσο στα σχολεία όσο και εκτός, επεκτείνονται με τη συμμετοχή περισσότερων συνεργατών για την ικανοποίηση περισσότερων σχολείων και συνδέσμων γονέων. Οι συνεργασίες με τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ) διευρύνεται με την υποστήριξη εκπομπών, κάλυψη δράσεων και εκδηλώσεων αλλά και προβολή τηλεοπτικών σποτ και βίντεο μαθητών.

Επιπρόσθετα, η ενημέρωση επεκτείνεται πέραν των εθνικών συνόρων με συνεργασίες με το Ασφαλές κέντρο διαδικτύου στην Ελλάδα (για παράδειγμα η αξιοποίηση και από τις δύο χώρες εκπαιδευτικών παιχνιδιών και περιεχομένου που αναπτύχθηκαν για το διαδίκτυο στην ελληνική γλώσσα), την προκήρυξη κοινών δράσεων με το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας (για παράδειγμα την προκήρυξη από κοινού διαγωνισμού για ηχητικό μήνυμα στο διαδικτυακό ραδιόφωνο), τη συμμετοχή σε κοινά χρηματοδοτούμενα έργα (για παράδειγμα τα έργα *EduWeb: Combating Digital Exclusion: Children educate digitally illiterate adults in safe and creative web* και *NESOR: Networked European School Web Radio*), τη συνεργασία με το European Schoolnet για την πιστοποίηση *eSafety label* στην Κύπρο και στην Ελλάδα, τη συνεργασία με το European Joint Research Center για την αξιοποίηση του Digital Competence Framework, την υλοποίηση έργων στο πλαίσιο πειραματικών εφαρμογών πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης σε θέματα ψηφιακών τεχνολογιών και ικανοτήτων (για παράδειγμα το έργο *MENTEP: Mentoring Technology Enhanced Pedagogy*²⁹ και *ATS2020: Assessment of Transversal Skills*³⁰), αλλά και συμμετοχή σε επιτροπές που ασχολούνται με συναφή θέματα (για παράδειγμα *Media Literacy Experts Group* και *ET2020 Working Group on Digital Competences and Skills*).

III. Αναγκαιότητα της Εθνικής Στρατηγικής

Τα παιδιά εκτίθενται όλο και περισσότερο στο διαδίκτυο, μέσω ολοένα μεγαλύτερου φάσματος συσκευών και σε νεαρότερη ηλικία. Τα παιδιά έχουν ιδιαίτερες ανάγκες και ευάλωτα σημεία, ο διαφορετικός χαρακτήρας των οποίων πρέπει να αναγνωριστεί. Το διαδίκτυο και οι ψηφιακές τεχνολογίες παρέχουν στα παιδιά ευρύ φάσμα ευκαιριών για να παίξουν, να διδαχθούν, να καινοτομήσουν και να είναι δημιουργικά, να επικοινωνήσουν και να εκφραστούν, να συνεργαστούν και να συμμετάσχουν στην κοινωνία, να έχουν μεγαλύτερη επίγνωση του κόσμου γύρω τους, όπως και για να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες και να ασκούν τα δικαιώματά τους³¹.

Η αυξανόμενη χρήση του διαδικτύου από παιδιά προσφέρει νέες ευκαιρίες για την ανάπτυξη των παιδιών αλλά και για επιχειρηματική ανάπτυξη. Τα παιδιά θα μπορούσαν ακόμη να γίνουν οι ίδιοι δημιουργοί στο διαδίκτυο και να αρχίσουν επιχειρηματική δραστηριότητα σε μικρή ηλικία.

Παράλληλα, η ψηφιακή εποχή απαιτεί την ανάπτυξη δεξιοτήτων εκ μέρους των παιδιών για να μπορούν να την αξιοποιήσουν σωστά και ταυτόχρονα καλλιεργεί σημαντικές δεξιότητες. Από την έρευνα προκύπτει ότι τα παιδιά στην Ευρώπη υστερούν στην ψηφιακή ικανότητα, παρά τη διαδεδομένη αντίληψη ότι είναι «ψηφιακοί γηγενείς». Για παράδειγμα το 38 % των χρηστών του διαδικτύου στην Ευρώπη ηλικίας 9-12

²⁷ <http://www.esafecyprus.ac.cy>

²⁸ <http://internetsafety.pi.ac.cy>

²⁹ <http://mentep.eun.org>

³⁰ <http://ATS2020.eu>

³¹ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Strategy for a Better Internet for Children. Brussels, 2.5.2012

χρονών δηλώνουν ότι διαθέτουν προσωπικό λογαριασμό σε κοινωνικό δίκτυο, ωστόσο, μόνο το 56% των παιδιών ηλικίας 11-12 χρονών γνωρίζουν πώς μπορούν να αλλάξουν τις ρυθμίσεις απορρήτου τους³².

Πρέπει να δοθούν οι ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις για να μπορούν να προστατεύονται. Το 2010, η έρευνα έδειξε ότι 4 στα 10 παιδιά στην Ευρώπη ανέφεραν ότι είχαν αντιμετωπίσει έναν από τους ακόλουθους κινδύνους: διαδικτυακή επικοινωνία με άτομα που δεν είχαν συναντήσει ποτέ κατά πρόσωπο· έκθεση σε περιεχόμενο που δημιουργούν οι χρήστες και το οποίο προωθεί την ανορεξία, τον αυτοτραυματισμό, τη χρήση ναρκωτικών ή την αυτοκτονία· διαδικτυακή έκθεση σε εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου και σε κατάχρηση προσωπικών δεδομένων· πραγματική συνάντηση με άτομα που πρωτοσυνάντησαν στο διαδίκτυο· κυβερνοεκφοβισμό³³. Αναδεικνύονται επίσης νέα πρότυπα συμπεριφοράς, όπως η διανομή βίντεο από κάμερα κινητού τηλεφώνου που περιέχουν άσκηση σωματικής βίας σε άλλα παιδιά ή αποστολή/λήψη εικόνων/μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου από συνομηλίκους. Επιπρόσθετα, νέες υπηρεσίες με δυνητικό αντίκτυπο στην προστασία της ιδιωτικής ζωής, όπως ο γεωγραφικός εντοπισμός, καθίστανται ολοένα και πιο δημοφιλείς. Η διαφήμιση ευδοκιμεί επίσης στο διαδίκτυο, ενώ τα παιδιά δεν έχουν αναπτύξει την ικανότητα κριτικής αντιμετώπισης του φαινομένου αυτού³⁴.

Επιπλέον, η χρήση του διαδικτύου επεκτείνεται για στρατολόγηση θυμάτων σωματεμπορίας και τη διαφήμιση των υπηρεσιών τους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών. Το διαδίκτυο συνιστά επίσης περιβάλλον όπου είναι εύκολη η διανομή υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών³⁵. Μολονότι αυτό δεν συνδέεται με τη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά, συνιστά πρόβλημα που επηρεάζει τα παιδιά ως θύματα. Στην Κύπρο, υιοθετήθηκε Εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας³⁶ και η παρούσα στρατηγική την ενισχύει.

Όπως προκύπτει και από τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της ΕΕ της 28ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την προστασία των παιδιών στον ψηφιακό κόσμο, τα παιδιά, αλλά και οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί, πρέπει να μάθουν πώς να είναι ασφαλείς όταν συνδέονται με το διαδίκτυο³⁷. Η ευαισθητοποίηση, η απόκτηση ψηφιακών δεξιοτήτων και η χρηστική γνώση των μέσων επικοινωνίας αποτελούν βασικά εργαλεία που δίνουν στα παιδιά τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουν προβλήματα που ενδεχομένως συναντούν στο Διαδίκτυο, και θα πρέπει επομένως να προωθούνται και να ενισχύονται τόσο σε εθνικό όσο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Ευρώπη χρειάζεται μια ενιαία στρατηγική που θα αποτρέψει τον κατακερματισμό της αγοράς και θα δημιουργήσει ένα ασφαλέστερο, εμπλουτισμένο περιβάλλον για όλα τα παιδιά της ΕΕ στο διαδίκτυο. Για την προώθηση της φιλοσοφίας της στρατηγικής δίνεται χρηματοδότηση στα κράτη μέλη ούτως ώστε και σε εθνικό επίπεδο να προωθηθεί ανάλογες δράσεις ούτως ώστε να μην υπάρχει διαφοροποίηση και να είναι σαφές ότι όλα τα παιδιά στην Ευρώπη έχουν αποκτήσει τις ίδιες ευκαιρίες για αξιοποίηση και προστασία τους όταν βρίσκονται στο διαδίκτυο.

Οι πιο πάνω συστάσεις έχουν δημιουργήσει αυξημένες ευθύνες στην πολιτεία για την πρόληψη και την αντιμετώπιση κινδύνων που ελλοχεύουν στο διαδίκτυο αλλά και για ευκαιρίες αξιοποίησής του. Μέσα από σχετικές πρόνοιες επιβάλλεται η συμβολή όλων των εμπλεκόμενων συμπεριλαμβανομένων για την υποστήριξη εκστρατείας ενημέρωσης του συνόλου της κοινωνίας.

Το γεγονός ότι στην Κύπρο υπάρχουν περιστατικά που αφορούν στην ασφάλεια των παιδιών στο διαδίκτυο τόσο μέσα από καταγγελίες όσο και μέσα από κλήσεις για βοήθεια και υποστήριξη (βλ. Πίνακες 2 και 3 πιο πάνω) δεικνύει ότι η Κυπριακή πολιτεία χρειάζεται να προσδιορίσει εκ νέου το θέμα και να αναγνωρίσει την έκταση και το εύρος του προβλήματος, προσδιορίζοντας στόχους και προτεραιότητες για την ορθή

³² Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2011). *Social Networking, Age and Privacy*. EUKidsOnline II.

³³ O'Neill, B., Livingstone, S., & McLaughlin, S. (2011). *Final recommendations for policy, methodology and research*. EUKidsOnline II.

³⁴ OECD (2011). *The protection of children online: Risks faced by children online and policies to protect them*. OECD Digital Economy Papers, No 179

³⁵ Ανασκόπηση Ευρωπόλ: Γενική έκθεση πεπραγμένων της Ευρωπόλ 2010. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, 2011

³⁶ Εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. 13/7/2015

³⁷ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακοινωθέν τύπου: 3128η σύνοδος του Συμβουλίου - Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός. Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2011

αντιμετώπισή του και καθορίζοντας τις αναγκαίες δράσεις και πολιτικές που χρειάζονται για να επιτευχθούν.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, θεωρείται αναγκαία η εμπλοκή όχι μόνο του Κράτους αλλά και του συνόλου της πολιτείας και της κοινωνίας τόσο σε ότι αφορά στην αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού όσο και στην ανάπτυξη πολιτικής για πρόληψη με επίκεντρο τα παιδιά. Η εμπλοκή αυτή, για να είναι αποτελεσματική χρειάζεται να επιτευχθεί μέσω μιας εθνικής στρατηγικής, συμπεριλαμβανομένου ενός ξεκάθολου σχεδίου δράσης, με επέκταση στις υποχρεώσεις όλων για τον σχεδιασμό, εφαρμογή και παρακολούθηση της πορείας δράσης.

Παρόλο που στην Κύπρο υλοποιούνται ήδη διάφορες δράσεις για την αξιοποίηση και την ασφαλή χρήση του διαδικτύου από διάφορους φορείς, είναι σημαντικό οι δράσεις αυτές να ενταχθούν κάτω από μια συντονισμένη και συνολική προσπάθεια, με κοινή στόχευση στην οποία να καταλήξουν οι εμπλεκόμενοι φορείς.

Το έγγραφο μιας εθνικής στρατηγικής θα μπορεί να αποτελέσει το πλαίσιο αναφοράς για την επιτυχία των δράσεων και την αποτελεσματική επίδραση που μπορεί να έχουν οι δράσεις αυτές στα παιδιά και γενικότερα στην κοινωνία. Παράλληλα, θα επιτρέψει την αναγνώριση και τη συμβολή όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε μια συνεργασία για έναν πιο επιστημονικό και βασισμένο σε τεκμήρια σχεδιασμό και εφαρμογή. Επιπρόσθετα, η θεσμοθέτηση μιας εθνικής στρατηγικής μέσα από τις διαδικασίες της πολιτείας, αναμένεται να οδηγήσει σε μια ολιστική εθνική προσπάθεια για την προστασία των παιδιών και την υγιή ανάπτυξή τους, αποφεύγοντας τον κατακερματισμό δράσεων και προωθώντας συνέργειες μεταξύ ευρύτερων και συνδεδεμένων πολιτικών/στρατηγικών. Τέλος, η αναγνώριση της αναγκαιότητας των δράσεων της στρατηγικής, αναμένεται να διευκολύνει την υλοποίηση και την οικονομική υποστήριξη, μέσα από το θεσμικό ρόλο των εμπλεκόμενων.

Είναι σημαντικό η στρατηγική αυτή να μην σταθεί εμπόδιο και να περιορίσει υφιστάμενες ή νέες πρωτοβουλίες. Για τον λόγο αυτό, χρειάζεται να υπάρχει πλήρης ενημέρωση για τους στόχους της στρατηγικής με ευελιξία ως προς νέες δράσεις, νέες εισηγήσεις και νέους στόχους. Σε διαφορετικές χρονικές περιόδους και συνθήκες προκύπτουν διαφορετικές προτεραιότητες ή ανάγκες. Η παρούσα στρατηγική επικεντρώνεται στη χρονική περίοδο 2018-2023 με βάση τις διεθνείς τάσεις και τις προτεραιότητες που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά και κυρίως με βάση τις ανάγκες και προτεραιότητες της Κυπριακής κοινωνίας, όπως αυτές καταγράφηκαν μέσα από τη διαδικασία που ακολουθήθηκε.

IV. Μεθοδολογία Ανάπτυξης της Εθνικής Στρατηγικής για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο

Σχεδιασμός

Η Εθνική Στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο, ξεκίνησε ως μέρος της εργασίας της Ομάδας Εργασίας για την εθνική πολιτική/στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς. Η Ομάδα Εργασίας αυτή συστάθηκε στο πλαίσιο της Δράσης 14 κάτω από την Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας³⁸, με πρωτοβουλία του Γραφείου Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΓΕΡΗΕΤ) και υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, τον Ιανουάριο 2015. Μέσα από μια ανοικτή διαδικασία, κλήθηκαν να συμμετέχουν στην Ομάδα Εργασίας όλοι οι φορείς που εμπλέκονται σε θέματα αξιοποίησης του διαδικτύου από παιδιά, ούτως ώστε να συμβάλουν στην προώθηση της ασφαλούς, υπεύθυνης και ηθικής χρήσης του διαδικτύου. Στην Ομάδα συμμετέχουν 24 φορείς από τον δημόσιο τομέα, τον ιδιωτικό κερδοσκοπικό και μη-κερδοσκοπικό τομέα, ακαδημαϊκά ιδρύματα, οργανωμένες ομάδες πολιτών, την πολιτεία (βλ. Πίνακα 7 πιο πάνω).

³⁸ Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών και Προστασία Κρίσιμων Υποδομών Πληροφορίας. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων: Λευκωσία, 23 Απριλίου 2012.

Τα μέλη της Ομάδας Εργασίας ετοίμασαν το Έγγραφο Εργασίας της Ομάδας, μέσα από το οποίο καθορίστηκε ο σκοπός και ο ρόλος τη ομάδας. Μέσα από το έγγραφο εργασίας καθορίστηκε ως μέρος του σκοπού της Ομάδας «ο σχεδιασμός πρότασης εθνικής στρατηγικής για την ενημέρωση και εκπαίδευση σε θέματα ψηφιακής **ασφάλειας** που θα απευθύνεται σε παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς, ούτως ώστε να καταστούν **κριτικοί και υπεύθυνοι** χρήστες των ψηφιακών τεχνολογιών και να αναπτύξουν **κουλτούρα** ασφαλούς αξιοποίησης των **δυνατοτήτων** των ψηφιακών τεχνολογιών»³⁹.

Η γενική προσέγγιση για τον σχεδιασμό της στρατηγικής που ακολουθήθηκε βασίστηκε στην Ανοικτή Μέθοδο Συντονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου τα μέλη συμμετέχουν κυρίως σε ομάδες εργασίας για τον από κοινού προσδιορισμό των προς επίτευξη στόχων, των μέσων μέτρησης και στη συγκριτική (μεταξύ των μελών) αξιολόγηση. Ως εκ τούτου, τα εμπλεκόμενα μέρη κλήθηκαν να συμμετέχουν σε ομάδα εργασίας με στόχο τον προσδιορισμό στόχων και μέσων μέτρησης για την εθνική στρατηγική.

Παράλληλα, καθορίστηκαν και άλλες ομάδες πληθυσμού που θα μπορούσαν να συμβάλουν με τη συνεισφορά τους στην εθνική στρατηγική (παιδιά, εκπαιδευτικοί, γονείς), καθώς επίσης και άλλες πηγές πληροφόρησης (έγγραφα, στατιστικά στοιχεία, κλπ) (βλ. Πίνακα 9).

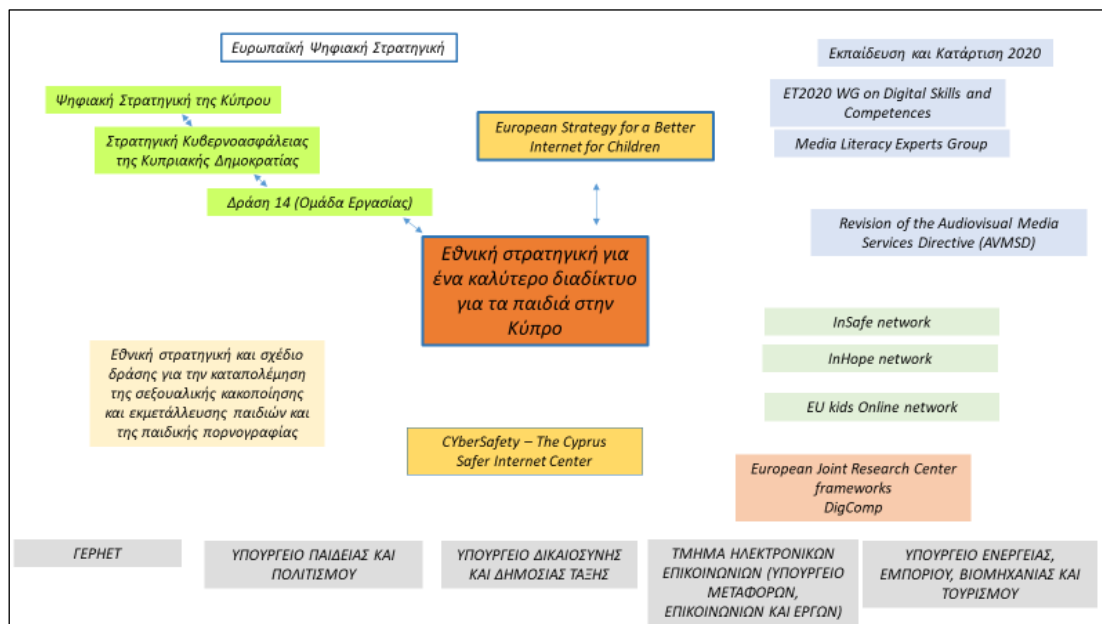
Πηγή	Εργαλείο	Εφαρμογή
Βιβλιογραφία	Επιστημονικά άρθρα, οδηγίες/ανακοινώσεις ΕΕ, στρατηγικές, έγγραφα πολιτικής	Μελέτη, παρουσίαση, συζήτηση
Στατιστικά στοιχεία	InSafe portal, Γραμμή Βοήθειας και Γραμμή Καταγγελιών, Σύστημα καταγγελιών αστυνομίας	Μελέτη, παρουσίαση, συζήτηση
Υφιστάμενες και άλλες δράσεις	Σύστημα καταγραφής δράσεων	Μελέτη, παρουσίαση, συζήτηση για ένταξη ή επέκταση στη στρατηγική
Εμπλεκόμενοι φορείς	Ομάδα Εργασίας (Δράση 14)	Συμπλήρωση διερευνητικού εγγράφου, συμμετοχικά εργαστήρια, εισηγήσεις επί εγγράφων
Γονείς	Διερεύνηση	Ερωτηματολόγιο διαδικτυακά, ομαδικές συνεντεύξεις
Εκπαιδευτικοί	Διερεύνηση	Ερωτηματολόγιο διαδικτυακά, ομαδικές συνεντεύξεις
Μαθητές	Διερεύνηση, ανάλυση ανατροφοδότησης, δράσεων και μαθησιακών προϊόντων από εκπαιδευτικά προγράμματα	Ομαδικές συνεντεύξεις, θεματολογία από τον Διαγωνισμό παραγωγής σύντομου βίντεο από μαθητές, προϊόντα, δράσεις και αναστοχασμοί των Μικρών Εκπαιδευτών για το διαδίκτυο και τα Ασφαλή σχολεία, δεδομένα από το eSafetyLabel

Πίνακας 9: Πηγές πληροφόρησης για τον σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε μέσα στην Ομάδα Εργασίας για την προετοιμασία της εργασίας περιλάμβανε κατ' αρχήν μια αλληλοενημέρωση και κατανόηση του θέματος, δεδομένου του πολύ διαφορετικού υπόβαθρου μεταξύ των μελών. Ακολούθησε η καταγραφή υφιστάμενων ή προγραμματιζόμενων δράσεων και έργων για το θέμα στην Κύπρο, η μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας μέσα από επιστημονικά άρθρα, ευρωπαϊκές οδηγίες/ανακοινώσεις, στρατηγικές και έγγραφα πολιτικής και η ενημέρωση για στατιστικά στοιχεία κλήσεων και καταγγελιών. Τέλος, πραγματοποιήθηκε διερεύνηση αναγκών από ομάδες πληθυσμού που επηρεάζονται.

³⁹ Έγγραφο εργασίας Υποομάδα Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική/στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς. ΓΕΡΗΕΤ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Έκδοση 4.02, Αύγουστος 2016

Μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει η αλληλεξάρτηση της Εθνικής στρατηγικής με άλλες στρατηγικές σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο στις οποίες εντάσσεται (π.χ. Ψηφιακή στρατηγική), με άλλες στρατηγικές οι οποίες είναι παράλληλες και έχουν κοινές δράσεις (π.χ. Εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας), με έργα που χρηματοδοτούνται από την ευρωπαϊκή επιτροπή για υλοποίηση εθνικών στρατηγικών (π.χ. CYberSafety, Safer Internet Programme) κ.ο.κ. και ως εκ τούτου η ανάγκη για συνέργειες και συνεργασίες (βλ. Διάγραμμα 8)

Διάγραμμα 8: Συνέργειες, διασυνδέσεις της Εθνικής στρατηγικής για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο

Ουσιαστικό στοιχείο της στρατηγικής είναι ότι η ασφάλεια στο διαδίκτυο δεν αντιμετωπίζεται απομονωμένα μέσα από κατακερματισμό δράσεων αλλά μέσα από μια συνολική και ολιστική προσέγγιση για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών με στόχο τη δόμηση γνώσεων, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την καλλιέργεια στάσεων απαραίτητων για τον πολίτη της ψηφιακής κοινωνίας. Παράλληλα η συμμετοχή σε ομάδες εργασίας αλλά και οι συνεργασίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο επιτρέπουν την άμεση ενημέρωση και προώθηση πολιτικών. Για παράδειγμα το έργο *ATS2020: Assessment of Transversal Skills*⁴⁰ και το έργο *MENTEP: Mentoring Technology Enhanced Pedagogy*⁴¹, στα οποία το ΥΠΠ συμμετέχει, ενώ συντονίζει το ένα από αυτά, αποτελούν έργα πειραματικής έρευνας με στόχο εισηγήσεις πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι συνέργειες αυτές οδήγησαν στην υποβολή πρότασης χρηματοδότησης από την ΕΕ (Connecting Europe Facility (CEF) Programme – Safer Internet), η οποία, υποβλήθηκε υπό τον Συντονισμό του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και μελών της Ομάδας Εργασίας της Δράσης 14 που ενδιαφέρθηκαν να συμμετέχουν στην Ομάδα του Έργου. Η πρόταση ήταν επιτυχής και το έργο ξεκίνησε να υλοποιείται από την 1/7/16 και θα έχει διάρκεια 30 μήνες. Η πρόταση που έχει υποβληθεί συνάδει με τις κύριες γραμμές της παρούσας στρατηγικής. Το έργο έχει ως στόχο να προωθήσει την υλοποίηση δράσεων που εισηγείται η στρατηγική αλλά και δράσεων που ενισχύουν τους στόχους της στρατηγικής. Το έργο διαθέτει μια διαδικτυακή πύλη ενημέρωσης και εκπαίδευσης, γραμμή βοήθειας και γραμμή καταγγελιών (<http://internetsafety.pi.ac.cy>). Περισσότερες πληροφορίες για το έργο βρίσκονται στη σελίδα του έργου <http://cybersafety.cy>.

⁴⁰ <http://ats2020.eu>

⁴¹ <http://mentep.eun.org>

Επιπρόσθετα, οι συνέργειες αυτές οδηγούν στην συμπερίληψη μέτρων που αφορούν και προωθούνται μέσα από διάφορες ευρωπαϊκές οδηγίες. Για παράδειγμα η προστασία ανηλίκων από επικίνδυνο περιεχόμενο εντάχθηκε ως μια προτεραιότητα στην στρατηγική ως αποτέλεσμα της ευρωπαϊκής οδηγίας του 2016 για τα Οπτικοακουστικά μέσα⁴², ενώ η καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας εντάχθηκε ως μια προτεραιότητα στη στρατηγική ως αποτέλεσμα της σχετικής οδηγίας του 2014.

Για την καταγραφή υφιστάμενων ή προγραμματιζόμενων δράσεων και έργων σε θέματα αξιοποίησης του διαδικτύου στην Κύπρο, αναπτύχθηκε διαδικτυακή πύλη⁴³ όπου υπάρχει η δυνατότητα εγγραφής με στόχο την ανάρτηση περιγραφής δράσης. Στόχος είναι κάθε εμπλεκόμενος σε δράσεις που αφορούν στην αξιοποίηση του διαδικτύου να μοιραστεί την εργασία του, με στόχο την αλληλοενημέρωση αλλά και τη δημιουργία ευκαιριών για δίκτυα συνεργασίας. Μέσα από αυτή τη διαδικτυακή πύλη θα προωθείται επίσης η εθνική στρατηγική και οι δράσεις της.

Παρουσιάστηκαν στα μέλη της ομάδας έγγραφα για βιβλιογραφική ανασκόπηση, περιλαμβανομένων εγγράφων πολιτικής, ερευνών και σχετικών στρατηγικών και ειδικά της ευρωπαϊκής στρατηγικής *Better Internet for Kids*, η οποία έδινε σχετικές κατευθύνσεις. Ακολούθησε μια πρώτη παρουσίαση προς συζήτηση για το περιεχόμενο της στρατηγικής και τα μέλη κλήθηκαν να στείλουν τις απόψεις τους. Στη συνέχεια, έγινε επεξεργασία των εισηγήσεων των μελών και παρουσιάστηκαν οι κύριες περιοχές της στρατηγικής σε ολόημερο εργαστήριο όπου τα μέλη κλήθηκαν να καταγράψουν στόχους και δράσεις και μέτρα υλοποίησης σε κάθε περιοχή. Η συνεισφορά αυτή ολοκληρώθηκε μέσα από έγγραφο το οποίο στάλθηκε στα μέλη.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκε έρευνα, η οποία αποσκοπούσε στη διερεύνηση και καταγραφή των απόψεων, γνώσεων αναγκών και εμπειριών των τριών ομάδων πληθυσμού -παιδιών, εκπαιδευτικών, γονιών-, με σκοπό να συνεισφέρει στην ανάπτυξη της εθνικής στρατηγικής πολιτικής για την ασφάλεια το διαδικτύου. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν με τη χρήση ερωτηματολογίου διαδικτυακά. Συγκεντρώθηκαν 1292 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια από εκπαιδευτικούς και 613 από γονείς. Περαιτέρω πραγματοποιήθηκαν 3 ομάδες εστίασης (focus groups) με παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς με συνολικό αριθμό συμμετεχόντων 29 άτομα. Ως ανάδοχος της σύμβασης για την προετοιμασία των ερευνητικών εργαλείων, την ανάλυση των δεδομένων και την ετοιμασία έκθεσης των αποτελεσμάτων της διερεύνησης ορίστηκε το ερευνητικό κέντρο CARDET. Η υλοποίηση της σύμβασης έγινε σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.

Με βάση τη συνεισφορά των μελών της ομάδας, την ανάλυση των στοιχείων που μαζεύτηκαν και τα αποτελέσματα της διερεύνησης αναγκών, αναπτύχθηκε το παρόν έγγραφο, το οποίο και θα υποβληθεί στον Επίτροπο Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων για συζήτηση με τον Υπουργό Παιδείας και προώθηση.

Αναμένεται να δοθεί στα εμπλεκόμενα μέρη για διάλογο και ανατροφοδότηση για περίοδο 2 εβδομάδων και παράλληλα να παρουσιαστεί στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών.

Με τη λήψη της ανατροφοδότησης και της επικαιροποίησης, θα κληθεί διυπουργική επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν ο ΕΡΗΕΤ, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, ο Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας,

⁴² Directive of the European Parliament and of the Council of 25 May 2016 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services in view of changing market realities

⁴³ <http://www.esafecyprus.ac.cy>

και Τουρισμού για οριστικοποίηση και υποβολή της Εθνικής Στρατηγικής στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση και ανάθεση υλοποίησης στους αρμόδιους φορείς.

Η διυπουργική επιτροπή θα έχει υπό την παρακολούθησή της την υλοποίηση της στρατηγικής και της τελικής έκθεσης υλοποίησής της σύμφωνα με τα προτεινόμενα χρονοδιαγράμματα.

Υλοποίηση

Η εθνική στρατηγική, θέτει τις κατευθύνσεις πολιτικής και συντονίζει την υλοποίηση δράσεων και πρωτοβουλιών για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου. Παράλληλα θέτει τις προϋποθέσεις για τη διασφάλιση και παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων της.

Η παρούσα στρατηγική περιλαμβάνει σχέδιο δράσης όπου φαίνονται οι ώριμες δράσεις προς υλοποίηση αλλά και οι δράσεις που χρήζουν περαιτέρω μελέτης και επεξεργασίας πριν την υλοποίησή τους.

Ήδη κάποιες δράσεις έχουν υλοποιηθεί για να εξυπηρετήσουν τον σχεδιασμό της στρατηγικής ενώ άλλες προωθούνται (βλ. Πίνακα 10)

Περιγραφή	Υλοποίηση	Φορέας
Διασφάλιση πραγματοποίησης και συνέχισης δράσεων για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου – Εξασφάλιση χρηματοδότησης - έργο CYberSafety (Ενημέρωση, Γραμμή Βοήθειας, Γραμμή Καταγγελιών)	Έγινε, υλοποιείται	ΥΠΠ, εταίροι του έργου
Δημιουργία διαδικτυακής πύλης για την υποβολή και παρουσίαση δράσεων για την αξιοποίηση του διαδικτύου (eSafeCyprus.ac.cy)	Έγινε	ΠΙ, ΓΕΡΗΕΤ
Πρωώθηση της διαδικτυακής πύλης eSafeCyprus.ac.cy μέσα από ΜΜΕ και άλλους τρόπους (ομάδες, δίκτυα, ενημερωτικά φυλλάδια κλπ) με στόχο την αξιοποίησή της	Εκκρεμεί	ΠΙ, ΓΕΡΗΕΤ, Ομάδα Εργασίας
Διερεύνηση για την καταγραφή αναγκών, απόψεων και εισηγήσεων από παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς	Έγινε	ΠΙ, ΓΕΡΗΕΤ, CARDET
Πρωώθηση της έκθεσης της διερεύνησης	Έγινε	ΠΙ, ΓΕΡΗΕΤ, Ομάδα Εργασίας
Συνάντηση ΕΡΗΕΤ και Υπουργού Παιδείας για συμφωνία της στρατηγικής	Έγινε	ΓΕΡΗΕΤ
Πρόσκληση διυπουργικής Επιτροπής για συμφωνία της στρατηγικής (ΕΡΗΕΤ, ΥΠΠ, ΥΜΕΕ, ΥΔΔΤ, ΥΕΕΒΤ)	Εκκρεμεί	ΓΕΡΗΕΤ
Ανοικτός διάλογος συζήτησης της στρατηγικής (μέσω της διαδικτυακής πύλης eSafeCyprus.ac.cy και ΜΜΕ)	Εκκρεμεί	ΓΕΡΗΕΤ
Παρουσίαση της στρατηγικής στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών	Εκκρεμεί	ΓΕΡΗΕΤ
Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο	Εκκρεμεί	ΓΕΡΗΕΤ
Εξασφάλιση οικονομικών πόρων και υλοποίηση	Εκκρεμεί	Εμπλεκόμενοι
Πρωώθηση της Εθνικής στρατηγικής μέσα από ΜΜΕ και άλλους τρόπους (ιστοχώρο eSafeCyprus.ac.cy, ομάδες, δίκτυα, ενημερωτικά φυλλάδια κλπ)	Εκκρεμεί	ΓΕΡΗΕΤ, ΥΠΠ
Έρευνα συγκριτικής μελέτης (πριν και μετά την υλοποίηση της στρατηγικής)	Εκκρεμεί	ΓΕΡΗΕΤ, ΥΠΠ

Πίνακας 10: Βήματα υλοποίησης

Με την υιοθέτηση της στρατηγικής κάθε φορέας, αναμένεται να αναπτύξει κάθε ενέργεια που αναλαμβάνει σε λεπτομερές σχέδιο υλοποίησης, αναφερόμενος στην *Υφιστάμενη κατάσταση*, στον *Προϋπολογισμό υλοποίησης*, σε αναγκαίες *Προκαταρκτικές ενέργειες* και *Χρονοδιαγράμματα* και *Παραδοτέα /Δείκτες*. Ο

σχεδιασμός αυτός της υλοποίησης θα υποβληθεί στην Επιτροπή παρακολούθησης της στρατηγικής και θα αποτελεί αναφορά για τριμηνιαίες εκθέσεις προόδου. Παραδείγματα ανάπτυξης ενέργειας σε σχέδιο υλοποίησης φαίνεται στο Συνημμένο 3.

Πρώθηση και παρακολούθηση

Για την πρώθηση αλλά και παρακολούθηση της στρατηγικής αναμένεται να συσταθεί διυπουργική επιτροπή η οποία θα αποτελείται από τον ΕΡΗΤ, τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, τον Υπουργό Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας, και Τουρισμού. Της Επιτροπής θα προεδρεύει ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, ως ο πιο αρμόδιος για την εκπαίδευση των παιδιών, και ο οποίος θα συγκαλεί τα μέλη της κάθε 3 μήνες για την παρακολούθηση της στρατηγικής. Η Επιτροπή θα φροντίζει ούτως ώστε οι δράσεις μέσα από την υλοποίησή τους να προωθούν και να εμπίπτουν στους στόχους της στρατηγικής. Παράλληλα, η Επιτροπή θα έχει άμεση επικοινωνία με την Ομάδα Εργασίας της Δράσης 14, η οποία θα έχει συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο προς την Επιτροπή.

Με την έγκριση της στρατηγικής και καθόλη τη διάρκεια της υλοποίησής της η Επιτροπή θα φροντίζει για την πρώθηση και δημοσιότητα της στρατηγικής και των δράσεών της.

Ο Υπουργός Παιδείας θα φροντίσει να υπάρχει στο Υπουργείο του αρμόδιο Γραφείο/άτομο για την παρακολούθηση της στρατηγικής, της υλοποίησης των δράσεων και επίτευξης των καθορισμένων στόχων. Το ΥΠΠ θα ετοιμάζει τρίμηνη έκθεση προόδου η οποία θα παρουσιάζεται στη συνεδρία των μελών της Επιτροπής. Παράλληλα, το ΥΠΠ θα φροντίσει, με την έγκριση της στρατηγικής, την πραγματοποίηση έρευνας στην Κύπρο για τις γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες των παιδιών σχετικά με την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου, με στόχο να την επαναλάβει στο τέλος του 2020 με την ολοκλήρωση της στρατηγικής και να εξαγάγει συμπεράσματα για την επίδρασή της. Με την ολοκλήρωση της στρατηγικής το ΥΠΠ θα πρέπει να ετοιμάσει τελική έκθεση και να φροντίσει για τη συνέχιση της προσπάθειας.

Το ΥΠΠ θα φροντίσει να ετοιμάσει ένα πλάνο δημοσιότητας για την προώθηση της στρατηγικής.

V. Επίδραση

Η συνεργασία σε εθνικό επίπεδο είναι κριτικής σημασίας για την επιτυχή πρώθηση της ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου, ενισχύοντας κριτικά σκεπτόμενους, δημιουργικούς και καινοτόμους πολίτες, και ειδικά παιδιά, στην ψηφιακή κοινωνία. Επιπρόσθετα, η ανάληψη της ευθύνης και του συντονισμού από την πολιτεία διασφαλίζει την πρώθηση αυτή μέσα από θεσμικά πλαίσια τα οποία ενισχύουν και υποστηρίζουν την προσπάθεια αυτή.

Επιπρόσθετα, το γεγονός ότι εμπλέκονται διάφοροι φορείς, εμπλουτίζει την προσέγγιση και διασφαλίζει τη συμμετοχικότητα διαφόρων πληθυσμών. Παράλληλα, η συλλογική αυτή προσέγγιση θα προωθήσει εθνικές και ευρωπαϊκές συνεργασίες ανάμεσα σε έρευνα, εκπαίδευση και πολιτική, εξασφαλίζοντας ένα πλαίσιο συνεργασίας, διαμοιρασμού γνώσης και εμπειρίας και αλληλοκατανόησης.

Η πρώθηση και δημοσιότητα της στρατηγικής και των δράσεων της αναμένεται να απευθυνθεί και να επηρεάσει διάφορες ομάδες πληθυσμού και φορέων, περιλαμβανομένων Υπουργείων (Παιδείας και Πολιτισμού, Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας, και Τουρισμού), Επιτρόπων (ΕΡΗΤ), ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων (Ψηφιακός Πρωταθλητής), Κοινοβουλευτικές Ομάδες κ.ο.κ.

Η ανάμειξη της Ομάδας Εργασίας της Δράσης 14 στον σχεδιασμό αλλά και στην υποστήριξη της στρατηγικής θα διασφαλίσει τη συνέχιση και τη βιωσιμότητα της προσπάθειας. Επιπρόσθετα, μέσα από τις δράσεις της στρατηγικής αναμένεται να δημιουργηθεί ένα Κέντρο Ασφαλούς Αξιοποίησης του

Διαδικτύου (φυσικό και ψηφιακό), το οποίο θα διασφαλίζει την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής αλλά και την επέκταση και βιωσιμότητά της.

Το γεγονός ότι η στρατηγική δεν ξεκινά μια προσπάθεια από το μηδέν αλλά ενισχύει και διασυνδέει νέες και υφιστάμενες δράσεις, την καθιστά πιο προσιτή στο κοινό. Επίσης, φέρνει εμπλεκόμενους που δρούσαν μέχρι τώρα ανεξάρτητα και απομονωμένα, πιο κοντά σε μια συνεργασία για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού, τον οποίο έχουν θέσει από κοινού και μάλιστα με την υποστήριξη της πολιτείας.

Θεωρούμε ότι η επίδραση της στρατηγικής στα παιδιά, θα είναι μεγάλη μέσα από τις δράσεις που σχεδιάζονται με άμεσο αποδέκτη τα παιδιά αλλά και μέσα από δράσεις που θα επηρεάσουν έμμεσα τα παιδιά και έχουν ως στόχο τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς αλλά και την ευρύτερη κοινωνία και πολιτεία.

Η επίδραση που αναμένεται να υπάρξει αφορά κατ' αρχήν γνώσεις για τους κινδύνους αλλά και δυνατότητες του διαδικτύου, δεξιότητες απαραίτητες για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου και στάσεις υπεύθυνης, κριτικής, ηθικής και δημιουργικής χρήσης του, τόσο από τα παιδιά όσο και από τους γονείς και εκπαιδευτικούς τους. Στόχος είναι η ανάπτυξη υπεύθυνων πολιτών που συνεισφέρουν ενεργά στην ψηφιακή κοινωνία αναγνωρίζοντας τις δυνατότητες αλλά και τις αδυναμίες της τεχνολογίας.

Η επίδραση θα μετρηθεί με συγκριτική έρευνα αναφοράς (πριν και μετά την υλοποίηση) αλλά και με εκθέσεις παρακολούθησης ανά τρίμηνο.

VI. Αρχές που διέπουν την εθνική στρατηγική

Η εθνική στρατηγική για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου, βασίζεται στην αρχή ότι κάθε παιδί θα πρέπει να έχει όλες τις προϋποθέσεις και ευκαιρίες για να αποκτήσει βασικές γνώσεις στις διάφορες επιστήμες και να αναπτύξει στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις προσωπικές του ικανότητες, ούτως ώστε μέσα από την προσωπική του εξέλιξη να συνεισφέρει στη συλλογική κοινωνική εξέλιξη (πολιτική, οικονομική και πολιτιστική). Οι ψηφιακές τεχνολογίες αποτελούν ευκαιρία για την εξέλιξη των παιδιών αλλά ταυτόχρονα απαιτούν βασικές προϋποθέσεις για την αποτελεσματική και ασφαλή αξιοποίησή τους.

Μια άλλη βασική αρχή αφορά την ανάπτυξη οριζόντιων κομβικών δεξιοτήτων, περιλαμβανομένων δεξιοτήτων κριτικής σκέψης, λύσης προβλήματος, συνεργασίας, επικοινωνίας, αυτόνομης μάθησης, δημιουργικότητας και καινοτομίας, οι οποίες είναι απαραίτητες για τον πολίτη της ψηφιακής κοινωνίας. Οι ψηφιακές τεχνολογίες απαιτούν τέτοιες δεξιότητες, ενώ παράλληλα τις καλλιεργούν.

Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να απολαμβάνει και να χαίρεται τη μάθηση τόσο μέσα από ευκαιρίες τυπικής όσο και μη τυπικής και άτυπης μάθησης. Το ίδιο και τις δυνατότητες που του προσφέρει η τεχνολογία για μια υγιή προσωπική και κοινωνική ζωή, μέσα από ένα ασφαλές περιβάλλον και με εφόδια που έχουν ήδη διασφαλιστεί.

Επιπρόσθετα, η στρατηγική βασίζεται στη συνεισφορά και συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων, με στόχο την πολύπλευρη αντιμετώπιση του θέματος με ποικίλες ευκαιρίες και δράσεις.

Τέλος, τη στρατηγική και τις προτεινόμενες δράσεις της διέπουν σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις που περιλαμβάνουν βιωματικές δραστηριότητες (π.χ. παιδιά εκπαιδεύονται μέσα από διαδραστικά περιβάλλοντα), συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στη μάθησή τους (π.χ. πρόγραμμα Μικρών εκπαιδευτών για το διαδίκτυο), δημιουργία περιεχομένου εκ μέρους των παιδιών (π.χ. διαγωνισμός παραγωγής βίντεο), αξιοποίηση της τεχνολογίας και παράλληλα αξιοποίηση των ταλέντων των παιδιών κ.ο.κ.

VII. Η στρατηγική

Η στρατηγική για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου προωθεί την **κουλτούρα** της δημιουργικής αξιοποίησης του διαδικτύου με ~~ασφάλεια και υπευθυνότητα~~ με στόχο ~~ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα~~ παιδιά. Η στρατηγική περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν σε **παιδιά**, αλλά και σε **εκπαιδευτικούς, γονείς** και το **ευρύτερο κοινό**.

Η στρατηγική απευθύνεται σε όλους τους **εμπλεκόμενους φορείς** που **συμβάλλουν** στην ύπαρξη και ανάπτυξη του διαδικτύου, του περιεχομένου και των υπηρεσιών του -και όχι μόνο στους **αποδέκτες και χρήστες** του διαδικτύου-, με σκοπό να δώσει **κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής** μέσα από **προτεραιότητες** και προϋποθέσεις και κίνητρα ανάπτυξης **μέτρων** και **δράσεων** που να προωθούν ένα **καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά**.

Σκοπός της Εθνικής στρατηγικής

Ο σκοπός της εθνικής στρατηγικής για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου από παιδιά είναι να προσφέρει στα παιδιά τις **ευκαιρίες αλλά και τις προϋποθέσεις για την αξιοποίηση του διαδικτύου** με δημιουργικότητα, ασφάλεια, ηθική και υπευθυνότητα, μέσα από την καλλιέργεια μιας ευρύτερης κουλτούρας για τη δημιουργία ενός καλύτερου διαδικτύου για τα παιδιά.

Μέσα από τις προτεραιότητες που τίθενται και τα μέτρα που προτείνονται, αναμένεται **κάθε εμπλεκόμενος φορέας** να εισηγηθεί και να προωθήσει δράσεις που αφορούν στην ασφαλή και δημιουργική αξιοποίηση του διαδικτύου. Για τον σκοπό αυτό, η στρατηγική δίνει **κατευθυντήριες γραμμές πολιτικής** μέσα από προτεραιότητες αλλά και προϋποθέσεις και κίνητρα ανάπτυξης μέτρων και δράσεων, που να προωθούν ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά.

Παράλληλα, μέσα από οριζόντιες αρχές που διέπουν τη στρατηγική φροντίζει να διασφαλίζει το **δικαίωμα του κάθε παιδιού για την συνολική προσωπική του ανάπτυξη αλλά και τη συμμετοχή του στο κοινωνικό σύνολο**.

Στόχοι της εθνικής στρατηγικής

Για την επίτευξη του σκοπού της στρατηγικής έχουν τεθεί οι πιο κάτω στόχοι, οι οποίοι αναφέρονται σε διαφορετικές ομάδες εμπλεκομένων σε σχέση με την συμβολή τους στην αξιοποίηση του διαδικτύου και σύμφωνα με τις προτεραιότητες που θέτει η στρατηγική:

- Να προσφερθούν οι ευκαιρίες στους χρήστες του διαδικτύου για να αναπτύξουν τις απαραίτητες **γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις** αξιοποίησης του διαδικτύου (π.χ. μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα)
- Να ευαισθητοποιηθούν δημιουργοί/παροχείς διαδικτύου (υποδομών, υπηρεσιών, περιεχομένου) για ένα δημιουργικό και ασφαλές διαδίκτυο (π.χ. μέσα από την παροχή κινήτρων και προϋποθέσεων για την εισήγηση και προώθηση δράσεων σύμφωνα με την εθνική στρατηγική)
- Να εκπαιδευτούν τα παιδιά αλλά και όλοι όσοι ασχολούνται με την ανάπτυξη των παιδιών σε θέματα ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου
- Να αξιοποιηθούν όλες οι ευκαιρίες μέσα από την τυπική, άτυπη και μη τυπική μάθηση για τη δημιουργία κουλτούρας ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς
- Να συνταχθούν/επικαιροποιηθούν απαραίτητες νομοθεσίες/κανονισμοί που να διασφαλίζουν την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου σύμφωνα με το κυπριακό συγκείμενο αλλά και τις ευρωπαϊκές και διεθνείς συνθήκες

- Να αναπτυχθούν/επεκταθούν οι απαραίτητες συνέργειες μεταξύ πολιτικών/στρατηγικών/συστάσεων/μέτρων/δράσεων που σχετίζονται με την αξιοποίηση του διαδικτύου από παιδιά, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο
- Να προωθηθεί πρόγραμμα ενημέρωσης όλου του πληθυσμού της Κύπρου για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου αλλά και την πρόληψη και αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων
- Να προωθηθούν οι ψηφιακές τεχνολογίες και το διαδίκτυο ως εργαλεία βελτίωσης του ανθρώπου και της κοινωνίας ενισχύοντας την ανάπτυξη και εξέλιξη και να εμποδιστεί η χρήση τους ως εργαλεία εκμετάλλευσης
- Να προσφέρεται υπηρεσία βοήθειας/υποστήριξης αλλά και καταγγελιών υποθέσεων που δυνατόν να προκύπτουν από τη χρήση του διαδικτύου
- Να διασφαλιστούν από την πολιτεία οι απαραίτητοι πόροι για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής

Η επίτευξη των στόχων αυτών προωθείται μέσα από τις 4 προτεραιότητες που θέτει η στρατηγική για το 2018-2023.

Προτεραιότητες στρατηγικής

Οι 4 προτεραιότητες που θέτει η στρατηγική για το 2018-2023 έχουν προκύψει μέσα από την προεργασία που αναφέρεται στα προηγούμενα κεφάλαια και αφορούν την ανάλυση αναγκών σε κυπριακό αλλά και ευρωπαϊκό επίπεδο. Οι προτεραιότητες αυτές προωθούν την ικανοποίηση του σκοπού και των στόχων της Εθνικής στρατηγικής για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου από παιδιά στην Κύπρο και αφορά στην περίοδο 2018-2023. Αποσκοπούν επίσης στην προώθηση στόχων της ευρωπαϊκής πολιτικής για:

- ο Ενίσχυση δεξιοτήτων κριτικής και υπεύθυνης αξιοποίησης του διαδικτύου
- ο Ανάπτυξη και αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού περιεχομένου
- ο Διασφάλιση ασφαλούς διαδικτυακού περιβάλλοντος
- ο Καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών
- ο Μείωση των κρουσμάτων εκφοβισμού και ρατσιστικής συμπεριφοράς

Οι προτεραιότητες αναφέρονται:

- στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και αξιοποίησης
- σε διαδικτυακό υλικό υψηλής ποιότητας για παιδιά και νέους
- στην εξασφάλιση ασφαλών διαδικτυακών υποδομών και περιβάλλοντος
- στην καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών

Αποσκοπούν δε σε όλες τις ομάδες πληθυσμού ενώ αποτείνονται επίσης σε ειδικές ομάδες πληθυσμού όπως μειονότητες, μετανάστες και πρόσφυγες, γονείς και παιδιά πολύ μικρής ηλικίας. Παράλληλα, θα δοθεί έμφαση σε περιεχόμενο που αφορά στην αντιμετώπιση ρατσιστικής συμπεριφοράς, εκφοβισμού, σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων και στην ψηφιακή ταυτότητα και προσωπικά δεδομένα. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στο ρόλο της οικογένειας και των γονιών καθώς επίσης στη συμβολή των ίδιων των παιδιών για τη δική τους μάθηση.

Οι προτεραιότητες παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 11.

Διάγραμμα 11: Προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου

Οι προτεραιότητες αναλύθηκαν σε Μέτρα και Δράσεις ως ακολούθως (Πίνακας 12):

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση
1. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και αξιοποίησης Ανάπτυξη δεξιοτήτων αξιοποίησης των δυνατοτήτων του διαδικτύου με ασφάλεια, υπευθυνότητα, κριτική και ηθική	1.1. Τυπική εκπαίδευση (δημόσιο και ιδιωτικό εκπαιδευτικό σύστημα)	1.1.1. Τεχνολογική υποδομή
		1.1.2. Αναλυτικά προγράμματα
		1.1.3. Εκπαιδευτικό περιεχόμενο
		1.1.4. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
		1.1.5. Προγράμματα στις σχολικές μονάδες
		1.1.6. Διαγωνισμοί για μαθητές
		1.1.7. Πιστοποίηση μαθητών
	1.2. Μη τυπική εκπαίδευση Πρόσβαση/ Εκπαίδευση/ ενημέρωση γονιών και ευρύτερου κοινού	1.2.1. Σεμινάρια/ εργαστήρια/ παρουσιάσεις
		1.2.2. Προβολή από τα ΜΜΕ
		1.2.3. Ενημερωτικό υλικό
	1.3. Δίκτυα συνεργασίας – εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνής συμμετοχή	1.3.1. Συμμετοχή σε έργα
		1.3.2. Συμμετοχή/ παρουσιάσεις σε συνέδρια
		1.3.3. Συνδρομή σε στοχευμένες ομάδες
	1.4. Ευκαιρίες ανάπτυξης κουλτούρας αξιοποίησης του διαδικτύου	1.4.1. Εκδηλώσεις για τη Διεθνή μέρα ασφαλούς διαδικτύου
		1.4.2. Κέντρο «διαδικτυακός κόσμος» (φυσικός χώρος και δίκτυο)
		1.4.3. Υπηρεσίες στήριξης
	1.5. Ενεργή εμπλοκή της πολιτείας και των κοινωνικών θεσμών	1.5.1. Βουλή
		1.5.2. Κράτος
2. Διαδικτυακό υλικό υψηλής ποιότητας για παιδιά και νέους Παροχή ευκαιριών για δημιουργική και καινοτόμο ανάπτυξη	2.1. Ενθάρρυνση της παραγωγής δημιουργικού και εκπαιδευτικού διαδικτυακού υλικού για παιδιά	2.1.1. Καθορισμός κριτηρίων/ επιπέδων περιεχομένου
		2.1.2. Διαγωνισμός δημιουργίας περιεχομένου
		2.1.3. Πιστοποίηση περιεχομένου
		2.1.4. Διαδικτυακά αποθετήρια με Ανοικτό Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο
		2.1.5. Πνευματικά δικαιώματα και άδειες χρήσης
		2.1.6. Ανάρτηση περιεχομένου από χρήστες
		2.1.7. Διαδικτυακά παιχνίδια
		2.2.1. Υποστήριξη –οικονομική και τεχνική- για την ανάπτυξη περιβαλλόντων και εργαλείων

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση
	2.2. Προώθηση θετικών διαδικτυακών εμπειριών για μικρά παιδιά	2.2.2.Βιωματικά εργαστήρια για παιδιά για ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών
	2.3. Έρευνα και ανάπτυξη	2.3.1.Παρακολούθηση και εκθέσεις αναφοράς
		2.3.2.Επιστημονική έρευνα για θέματα ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου
		2.3.3.Έρευνα καινοτομίας
3. Εξασφάλιση ασφαλών διαδικτυακών υποδομών και περιβάλλοντος Ενίσχυση της προστασίας των πολιτών	3.1. Τεχνολογική υποδομή	3.1.1.Πρόσβαση σε διαδίκτυο σε όλες τις περιοχές της Κύπρου
		3.1.2.Φίλτρο προστασίας σε όλους τους καταναλωτές
		3.1.3.Ευρεία διάθεση και χρήση δυνατοτήτων γονικού ελέγχου
		3.1.4.Απλά και ανθεκτικά εργαλεία αναφορών/ καταγγελίας για τους χρήστες
	3.1.5.Κέντρα χρήσης διαδικτύου (σε όλες της επαρχίες)	
3.2. Νομοτεχνικό Πλαίσιο	3.2.1.Καταγραφή και Εναρμόνιση με ευρωπαϊκές οδηγίες/ συστάσεις και άλλες στρατηγικές	
3.3. Πιστοποίηση φορέων	3.3.1.Σχολείων/ Εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, παροχέων υπηρεσιών διαδικτύου, παροχέων περιεχομένου	
4. Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών Εστιασμένη αντιμετώπιση θεμάτων που αντιμετωπίζει η κυπριακή κοινωνία	4.1. Ταχύτερος και συστηματικός εντοπισμός υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που διαδίδεται μέσω διάφορων διαδικτυακών καναλιών, καθώς και κοινοποίηση και αφαίρεση του εν λόγω υλικού	4.1.1.Εργαλεία και διαδικασίες εντοπισμού και αφαίρεσης
		4.1.2.Ενημέρωση και εκπαίδευση
	4.2. Συνεργασία με διεθνείς εταίρους για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών	4.2.1.Συνέργειες
		4.2.2.Ανταλλαγή πληροφοριών μέσα από ένα ασφαλές και αποτελεσματικό περιβάλλον

Πίνακας 12: Ανάλυση των Προτεραιοτήτων σε Μέτρα και Δράσεις

Περαιτέρω ανάλυση των Δράσεων σε προτεινόμενες Ενέργειες και προτεινόμενους φορείς που θα μπορούσαν να τις αναλάβουν παρουσιάζεται στο Συνημμένο 1 και Συνημμένο 2.

Με την υιοθέτηση της Στρατηγικής κάθε φορέας, αναμένεται να αναπτύξει κάθε ενέργεια που αναλαμβάνει σε λεπτομερές σχέδιο υλοποίησης, αναφερόμενος στην Υφιστάμενη κατάσταση, στον Προϋπολογισμό υλοποίησης, σε αναγκαίες Προκαταρκτικές ενέργειες και Χρονοδιαγράμματα και Παραδοτέα /Δείκτες. Ο σχεδιασμός αυτός της υλοποίησης θα υποβληθεί στην Επιτροπή παρακολούθησης της στρατηγικής και θα αποτελεί αναφορά για τριμηνιαίες εκθέσεις προόδου. Παραδείγματα ανάπτυξης ενέργειας σε σχέδιο υλοποίησης φαίνεται στο Συνημμένο 3.

VIII. Μεθοδολογία Υλοποίησης

Διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης

Για την προώθηση και παρακολούθηση της υλοποίησης της Στρατηγικής θα συσταθεί Διυπουργική Επιτροπή, η οποία αναμένεται να διασφαλίσει και την επιτυχή υλοποίησής της. Η Επιτροπή θα αποτελείται από τον ΕΡΗΤ, τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού, τον Υπουργό Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας, και Τουρισμού. Της Επιτροπής θα προεδρεύει ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, ως ο πιο αρμόδιος για την

εκπαίδευση των παιδιών, και ο οποίος θα συγκαλεί τα μέλη της Επιτροπής κάθε 3 μήνες για την παρακολούθηση της στρατηγικής.

Η Επιτροπή θα φροντίζει ούτως ώστε οι δράσεις μέσα από την υλοποίησή τους να προωθούν και να εμπίπτουν στους στόχους της στρατηγικής. Την Επιτροπή θα υποστηρίζει αρμόδιο Γραφείο/άτομο από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Παράλληλα, η Επιτροπή θα έχει άμεση επικοινωνία με την Ομάδα Εργασίας της Δράσης 14, η οποία θα έχει συμβουλευτικό και υποστηρικτικό ρόλο προς την Επιτροπή.

Με την έγκριση της Στρατηγικής, η Επιτροπή θα την κοινοποιήσει σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και θα ζητήσει τα σχέδια υλοποίησης των ενεργειών από τον κάθε φορέα. Ο σχεδιασμός υλοποίησης θα αποτελεί και την αναφορά για τις εκθέσεις προόδου. Η Επιτροπή θα συνεδριάζει κάθε τρίμηνο με απορρέοντα της συνεδρίας τριμηνιαία έκθεση προόδου και εισηγήσεις βελτίωσης. Με την ολοκλήρωση της Στρατηγικής, η Επιτροπή θα ετοιμάσει τελική έκθεση υλοποίησης της Στρατηγικής και συμπεράσματα.

Παράλληλες υποστηρικτικές δράσεις της στρατηγικής

Η Επιτροπή παράλληλα με τη διερεύνηση αναγκών που έχει ήδη πραγματοποιηθεί θα φροντίσει για τη διεξαγωγή έρευνας στην Κύπρο για τις γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες των παιδιών, εκπαιδευτικών και γονιών, σχετικά με την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου, πριν την υλοποίηση της Στρατηγικής. Στο τέλος του 2020, με την ολοκλήρωση της στρατηγικής, η έρευνα θα επαναληφθεί και τα αποτελέσματα θα αναλυθούν συγκριτικά με την αρχική για να αξιολογηθεί η επίδρασή που είχε η Στρατηγική. Με την ολοκλήρωση της Στρατηγικής η Επιτροπή θα ετοιμάσει τελική έκθεση και εισήγηση για τρόπους συνέχειάς της.

Η Επιτροπή θα φροντίσει επίσης για την προώθηση και δημοσιότητα της στρατηγικής και των δράσεών της και θα αξιοποιήσει τη διαδικτυακή πύλη eSafeCyprus.ac.cy για τον σκοπό αυτό. Το πρώτο εξάμηνο των εργασιών της η Επιτροπή θα φροντίσει να ετοιμάσει ένα πλάνο δημοσιότητας για την προώθηση της Στρατηγικής (π.χ. προώθηση μέσω των ΜΜΕ, ετοιμασία προωθητικού υλικού όπως βίντεο, φυλλάδια, κλ.π.).

Παράλληλα, η Επιτροπή θα κοινοποιήσει σε όλους τους εμπλεκόμενους σχεδιασμό διαδικασιών παρακολούθησης και εξασφάλισης της επίτευξης των στόχων.

Τέλος, η Επιτροπή θα εισηγηθεί πλάνο βιωσιμότητας και επέκτασης της στρατηγικής μετά το 2020 και αν είναι δυνατό να εξασφαλίσει τη στήριξη της πολιτείας για οικονομικούς πόρους που τυχόν θα χρειαστούν.

Διαχείριση κινδύνων

Για να αντιμετωπιστούν πιθανά προβλήματα για την επιτυχή υλοποίηση της στρατηγικής, η Επιτροπή θα αξιολογεί ανά τριμηνία την πρόοδο των ενεργειών ούτως ώστε να εντοπίζει έγκαιρα τυχόν κινδύνους, να τους αξιολογεί, να εισηγείται τρόπους διαχείρισής τους και να εισηγείται λύσεις, όταν χρειάζεται.

Πιθανοί κίνδυνοι που δυνατόν να προκύψουν για την υλοποίηση της Στρατηγικής περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

Περιγραφή κινδύνου	Επίδραση	Πιθανότητα	Διαχείριση
Μεγάλος αριθμός σύνθετων δράσεων προς υλοποίηση με την έναρξη της στρατηγικής	Ψηλή	Μέτρια	Αξιοποίηση υφιστάμενων και επαναλαμβανόμενων δράσεων από προηγούμενες δράσεις
Δράσεις που υλοποιούνται και δεν καταγράφονται στο πλαίσιο της Στρατηγικής	Μέτρια	Μέτρια	Προώθηση της διαδικτυακής πύλης eSafeCyprus για υποβολή και κοινοποίηση δράσεων
Συνεχής εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας και του διαδικτύου και εμφάνιση	Μέτρια	Ψηλή	Συμμετοχή και παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και διεθνών τάσεων, συμβουλευτική υποστήριξη από την Ομάδα

νέων φαινομένων προς διαχείριση μέχρι το 2020			Εργασίας της Δράσης 14 και ευελιξία στη διαμόρφωση δράσεων
Εμπλεκόμενοι φορείς με διαφορετικό υπόβαθρο και εμπειρίες (ιδιωτικοί φορείς, δημόσιοι, κερδοσκοπικοί, μη-κερδοσκοπικοί, ακαδημαϊκοί κλπ) καθώς επίσης και ανταγωνιστές στην αγορά	Ψηλή	Ψηλή	Μέσα από τη συνεχή συνεργασία και επικοινωνία στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας της Δράσης 14, αναμένεται να προωθηθεί ένας κοινός τρόπος επικοινωνίας και αλληλοκατανόησης. Επίσης, μέσα από τη διαμόρφωση της στρατηγικής και με τη δική τους συμβολή. Επιπρόσθετα, ύπαρξη ξεκάθαρων διαδικασιών και στόχων.
Εξεύρεση πόρων και κυρίως οικονομικών	Ψηλή	Ψηλή	Συμβολή της πολιτείας και ευαισθητοποίηση στο θέμα. Αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων από ευρωπαϊκά κονδύλια. Κάποιες ενέργειες δυνατόν να μην υλοποιηθούν αλλά να σχεδιαστούν και να προετοιμαστούν μέχρι να τύχουν χρηματοδότησης.

IX. Κέντρο ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου

Μια από τις δράσεις που προκύπτουν από τη Στρατηγική αφορά στη δημιουργία ενός «κέντρου» (φυσικού χώρου αλλά και δικτύου συνεργασίας) που να προωθεί την ασφαλή αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών και ειδικά του διαδικτύου. Παρόλο, που η δημιουργία ενός κέντρου προώθησης των ψηφιακών τεχνολογιών στην Κύπρο μέσα από διαδραστικές δραστηριότητες, έρευνα και άλλες δράσεις, δεν αποτελεί καινούρια πρόταση, λόγω περιορισμένων οικονομικών πόρων πολλές προηγούμενες προσπάθειες έμειναν απραγματοποίητες.

Η δημιουργία ενός τέτοιου κέντρου θα έχει μεγάλη επίδραση στην επιτυχή εκπλήρωση του σκοπού και των στόχων της παρούσας Στρατηγικής, ενώ παράλληλα θα ενισχύσει την προώθηση, διαχείριση και βιωσιμότητά της. Σημειώνεται επίσης, ότι η δράση αυτή προέκυψε τόσο από τις εισηγήσεις των εμπλεκόμενων φορέων όσο και από τη διερεύνηση αναγκών, απόψεων και εισηγήσεων από παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Για τη δημιουργία του κέντρου αναπτύχθηκε πρόταση η οποία και επισυνάπτεται ως Συνημμένο 4.

Βιβλιογραφία

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Strategy for a Better Internet for Children. Brussels, 2.5.2012

Directive of the European Parliament and of the Council of 25 May 2016 amending Directive 2010/13/EU on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services in view of changing market realities

European Commission. Digital agenda for Europe. European Union, 2014.

Holloway,D., Green, L. and Livingstone, S. (2013). Zero to eight. Young children and their internet use. LSE, London: EU Kids Online.

Key Competences for Lifelong Learning – A European Framework. Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning. 18 December 2006

Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2011). *Social Networking, Age and Privacy*. EUKidsOnline II

OECD (2011). *The protection of children online: Risks faced by children online and policies to protect them*. OECD Digital Economy Papers, No 179

O'Neill, B., Livingstone, S., & McLaughlin, S.(2011). *Final recommendations for policy, methodology and research*. EUKidsOnline II

Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A Digital Single Market Strategy for Europe. Brussels, 6.5.2015

Ανασκόπηση Ευρωπόλ: Γενική έκθεση πεπραγμένων της Ευρωπόλ 2010. Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, 2011

Έγγραφο εργασίας Υποομάδα Εργασίας 1 για την εθνική πολιτική/στρατηγική για την ασφάλεια στο διαδίκτυο για παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς. ΓΕΡΗΕΤ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Έκδοση 4.02, Αύγουστος 2016

Εθνική στρατηγική και σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. 13/7/2015

Έκθεση διερεύνησης: Καταγραφή αναγκών, απόψεων, γνώσεων και εμπειριών για την ανάπτυξη Εθνικής Στρατηγικής Πολιτικής. CARDET - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Αύγουστος 2016

Εκπαιδευτικό Πακέτο Δυνατότητες και Προκλήσεις στο Διαδίκτυο: Δυνατότητες Διαδικτύου. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2010

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016β), Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016 - Κύπρος, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016-el_el.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016γ), Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας 2016 - Προφίλ χώρας - Κύπρος, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/cyprus>

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου. Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και Ηλεκτρονικού Εμπορίου στα Νοικοκυριά 2015. Λευκωσία, Δεκέμβριος 2015.

Στρατηγική Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας - Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών και Προστασία Κρίσιμων Υποδομών Πληροφορίας. Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων: Λευκωσία, 23 Απριλίου 2012.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ανακοινωθέν τύπου: 3128η σύνοδος του Συμβουλίου - Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός. Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 2011

Ψηφιακή Στρατηγική της Κύπρου. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων, Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών: Λευκωσία, Φεβρουάριος 2012

Λίστα Συντομογραφιών

ΓΕΡΗΕΤ: Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΜΜΕ: Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

ΠΙ: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

ΠΚ: Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΤΠΕ: Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας

ΥΔΔΤ: Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως

ΥΕΕΒΤ: Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας, και Τουρισμού

ΥΜΕΕ: Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων,

ΥΠΠ: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Λίστα Πινάκων, Γραφημάτων, Διαγραμμάτων, Συνημμένων

- Γράφημα 1: Δραστηριότητες στο διαδίκτυο (Στατιστική Υπηρεσία, 2015)
- Πίνακας 2: Υποθέσεις που καταγράφηκαν από το Σύστημα Καταχώρησης Καταγγελιών/Πληροφοριών για θέματα ηλεκτρονικού εγκλήματος της Αστυνομίας Κύπρου
- Πίνακας 3: Κλήσεις που καταγράφηκαν από τη Γραμμή Βοήθειας και Γραμμή Καταγγελιών στο πλαίσιο του έργου CyberEthics
- Γράφημα 4: Σημαντικότεροι κίνδυνοι διαδικτύου για τα παιδιά (Εκπαιδευτικοί)
- Γράφημα 5: Σημαντικότεροι κίνδυνοι διαδικτύου για τα παιδιά (Γονείς)
- Πίνακας 6: Εταίροι του έργου CYberSafety
- Πίνακας 7: Μέλη της Ομάδας Εργασίας (Δράσης 14) της Στρατηγικής Κυβερνοασφάλειας της Κυπριακής Δημοκρατίας
- Διάγραμμα 8: Συνέργειες, διασυνδέσεις της Εθνικής στρατηγικής για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά στην Κύπρο
- Πίνακας 9: Πηγές πληροφόρησης για τον σχεδιασμό της Εθνικής Στρατηγικής
- Πίνακας 10: Βήματα υλοποίησης
- Διάγραμμα 11: Προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου
- Πίνακας 12: Ανάλυση των Προτεραιοτήτων σε Μέτρα και Δράσεις

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1: Ανάλυση των Προτεραιοτήτων σε Μέτρα, Δράσεις και Ενέργειες (Κείμενο)

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2: Ανάλυση των Προτεραιοτήτων σε Μέτρα, Δράσεις και Ενέργειες (Πίνακας)

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3: Παραδείγματα ανάπτυξης ενεργειών προς υλοποίηση την περίοδο 2017-2020

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4: Πρόταση για τη δημιουργία Κέντρου για την Ασφαλή Αξιοποίηση του Διαδικτύου

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 1: Ανάλυση των Προτεραιοτήτων σε Μέτρα, Δράσεις και Ενέργειες (Κείμενο)

Προτεραιότητα 1: Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και αξιοποίησης

Ανάπτυξη δεξιοτήτων αξιοποίησης των δυνατοτήτων του διαδικτύου με ασφάλεια, υπευθυνότητα, κριτική και ηθική

Μέτρο 1.1: Επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα/τυπική εκπαίδευση (formal education) – δημόσια και ιδιωτική

- Δράση 1.1.1: Τεχνολογική υποδομή
- Δράση 1.1.2: Αναλυτικά προγράμματα
- Δράση 1.1.3: Εκπαιδευτικό περιεχόμενο
- Δράση 1.1.4: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών
- Δράση 1.1.5: Προγράμματα στις σχολικές μονάδες
- Δράση 1.1.6: Διαγωνισμοί για μαθητές
- Δράση 1.1.7: Πιστοποίηση μαθητών

Μέτρο 1.2: Πρόσβαση/Εκπαίδευση/ενημέρωση γονιών και ευρύτερου κοινού

- Δράση 1.2.1: Σεμινάρια/εργαστήρια/παρουσιάσεις
- Δράση 1.2.2: Τηλεοπτικές/ραδιοφωνικές εκπομπές
- Δράση 1.2.3: Ενημερωτικό υλικό

Μέτρο 1.3: Δίκτυα συνεργασίας – εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνής συμμετοχή

- Δράση 1.3.1: Συμμετοχή σε έργα
- Δράση 1.3.2: Συμμετοχή/παρουσιάσεις σε συνέδρια
- Δράση 1.3.3: Συνδρομή σε στοχευμένες ομάδες

Μέτρο 1.4: Ευκαιρίες ανάπτυξης κουλτούρας αξιοποίησης του διαδικτύου

- Δράση 1.4.1: Εκδηλώσεις για τη Διεθνή μέρα ασφαλούς διαδικτύου
- Δράση 1.4.2: Κέντρο «διαδικτυακός κόσμος» (φυσικός χώρος και δίκτυο)
- Δράση 1.4.3: Υπηρεσίες στήριξης (helpine/hotline)

Μέτρο 1.5: Ενεργή εμπλοκή της πολιτείας και των κοινωνικών θεσμών

- Δράση 1.5.1: Βουλή
- Δράση 1.5.2: Προεδρικό

Προτεραιότητα 2: Διαδικτυακό υλικό υψηλής ποιότητας για παιδιά και νέους

Παροχή ευκαιριών για δημιουργική και καινοτόμο ανάπτυξη

Μέτρο 2.1: Ενθάρρυνση της παραγωγής δημιουργικού και εκπαιδευτικού διαδικτυακού υλικού για παιδιά

- Δράση 2.1.1: Καθορισμός κριτηρίων/επιπέδων περιεχομένου
- Δράση 2.1.2: Διαγωνισμοί δημιουργίας περιεχομένου
- Δράση 2.1.3: Πιστοποίηση περιεχομένου
- Δράση 2.1.4: Διαδικτυακά αποθετήρια με Ανοικτό Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο
- Δράση 2.1.5: Ανάρτηση περιεχομένου από χρήστες
- Δράση 2.1.6: Διαδικτυακά παιχνίδια

Μέτρο 2.2: Προώθηση θετικών διαδικτυακών εμπειριών για μικρά παιδιά

- Δράση 2.2.1: Υποστήριξη –οικονομική και τεχνική- για την ανάπτυξη περιβαλλόντων και εργαλείων
- Δράση 2.2.2: Βιωματικά εργαστήρια για παιδιά για ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών
- Δράση 2.3.1: Παρακολούθηση και εκθέσεις αναφοράς
- Δράση 2.3.2: Επιστημονική έρευνα για θέματα
- Δράση 2.3.3: Έρευνα καινοτομίας

Προτεραιότητα 3: Εξασφάλιση ασφαλών διαδικτυακών υποδομών και περιβάλλοντος

Ενίσχυση της προστασίας των πολιτών

Μέτρο 3.1: Τεχνολογική υποδομή

- Δράση 3.1.1: Πρόσβαση σε διαδίκτυο σε όλες τις περιοχές της Κύπρου
- Δράση 3.1.2: Φίλτρο προστασίας σε όλους τους καταναλωτές
- Δράση 3.1.3: Ευρεία διάθεση και χρήση δυνατοτήτων γονικού ελέγχου
- Δράση 3.1.4: Απλά και ανθεκτικά εργαλεία αναφορών/καταγγελίας για τους χρήστες
- Δράση 3.1.5: Κέντρα χρήσης διαδικτύου (σε όλες της επαρχίες)

Μέτρο 3.2: Νομοτεχνικό Πλαίσιο

- Δράση 3.2.1: Καταγραφή και Εναρμόνιση με ευρωπαϊκές οδηγίες/συστάσεις και άλλες στρατηγικές

Μέτρο 3.3: Πιστοποίηση φορέων

- Δράση 3.3.1: Σχολείων/ Εκπαιδευτικών ιδρυμάτων
- Δράση 3.3.2: Παροχών υπηρεσιών διαδικτύου
- Δράση 3.3.3: Παροχών ανάπτυξης περιεχομένου

Προτεραιότητα 4: Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών

Εστιασμένη αντιμετώπιση θεμάτων που αντιμετωπίζει η κυπριακή κοινωνία

Μέτρο 4.1: Ταχύτερος και συστηματικός εντοπισμός υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που διαδίδεται μέσω διάφορων διαδικτυακών καναλιών, καθώς και κοινοποίηση και αφαίρεση του εν λόγω υλικού

- Δράση 4.1.1: Εργαλεία και διαδικασίες εντοπισμού και αφαίρεσης
- Δράση 4.1.2: Ενημέρωση

Μέτρο 4.2: Συνεργασία με διεθνείς εταίρους για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών

- Δράση 4.2.1: Συνέργειες
- Δράση 4.2.2: Ανταλλαγή πληροφοριών μέσα από ένα ασφαλές και αποτελεσματικό περιβάλλον

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 2: Ανάλυση των Προτεραιοτήτων σε Μέτρα, Δράσεις και Ενέργειες (Πίνακας)

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση	Ενέργειες	Φορέας υλοποίησης
1. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και αξιοποίησης Ανάπτυξη δεξιοτήτων αξιοποίησης των δυνατοτήτων του διαδικτύου με ασφάλεια, υπευθυνότητα, κριτική και ηθική	1.1. Τυπική εκπαίδευση (δημόσιο και ιδιωτικό εκπαιδευτικό σύστημα)	1.1.1. Τεχνολογική υποδομή	- Αναβάθμιση του ψηφιακού εξοπλισμού των σχολείων - Αναβάθμιση της διαδικτυακής υποδομής των σχολείων (ενσύρματη και ασύρματη) - Εφαρμογή Κεντρικού φίλτρου πρόσβασης	- ΥΠΠ (Μονάδα ΤΠΕ)
		1.1.2. Αναλυτικά προγράμματα	- Αναδόμηση αναλυτικών προγραμμάτων (διαθεματικά και μέσα από γνωστικά αντικείμενα) με δείκτες επάρκειας και δείκτες επίδοσης για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου και ανάπτυξη οριζόντιων δεξιοτήτων συμπεριλαμβανομένων ψηφιακών δεξιοτήτων, δεξιοτήτων πληροφοριακού γραμματισμού, παιδείας για τα μέσα κλπ	- ΥΠΠ (ΠΙ, ΣΕΑΠ)
		1.1.3. Εκπαιδευτικό περιεχόμενο	- Εξασφάλιση/Ανάπτυξη ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου για τους στόχους του Α.Π. - Εμπλουτισμός διαδικτυακών αποθετηρίων Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πόρων	- ΥΠΠ (ΠΙ, ΣΕΑΠ)
		1.1.4. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών	- Κεντρικό Πρόγραμμα επιμόρφωσης όλων των εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση του διαδικτύου - Ανάπτυξη επιμορφωτικού υλικού	- ΥΠΠ (ΠΙ)
		1.1.5. Προγράμματα στις σχολικές μονάδες	- Ασφαλές σχολείο για το διαδίκτυο - Μικροί εκπαιδευτές για το διαδίκτυο - eSafety label	- ΥΠΠ (ΠΙ)
		1.1.6. Διαγωνισμοί για μαθητές	- Διαγωνισμός παραγωγής σύντομου βίντεο από μαθητές για το ασφαλές διαδίκτυο - Διαγωνισμός ψηφιακών προϊόντων από μαθητές για το ασφαλές διαδίκτυο (mobile apps και παιχνίδια) - Διαγωνισμός ηχητικού μηνύματος σε διαδικτυακό ραδιόφωνο μαθητών (συνεργασία Υπουργείου Παιδείας Κύπρου και Ελλάδας)	- ΥΠΠ (ΠΙ) - ΥΠΠ (Διευθύνσεις Εκπαίδευσης) - ΠΚ - ΥΠΕΠ
		1.1.7. Πιστοποίηση μαθητών	- Πιστοποίηση ψηφιακής ικανότητας μαθητών Γ' Γυμνασίου	- ΥΠΠ (Διευθύνσεις Εκπαίδευσης)
	1.2. Μη τυπική εκπαίδευση Πρόσβαση/ Εκπαίδευση/ ενημέρωση γονιών και ευρύτερου κοινού	1.2.1. Σεμινάρια/ εργαστήρια/ παρουσιάσεις	- Παρουσιάσεις και εργαστήρια σε Συνδέσμους Γονέων, εκπαιδευτικούς και παιδιά - Διοργάνωση συνεδρίων/ημερίδων για θέματα αξιοποίησης διαδικτύου - Να ενταχθεί το θέμα ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου στα μαθήματα για ενήλικες (Επιμορφωτικά Κέντρα δια βίου μάθησης) που προσφέρει το ΥΠΠ	- Εταίροι του έργου CYberSafety - ΥΠΠ
		1.2.2. Προβολή από τα ΜΜΕ	- Φιλοξενία ειδικών στο θέμα σε ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές	- Τηλεοπτικοί σταθμοί - Εταίροι του έργου CYberSafety

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση	Ενέργειες	Φορέας υλοποίησης
			- Διερεύνηση με τηλεοπτικό σταθμό για εβδομαδιαία εκπομπή με θέμα την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου - Προβολή τηλεοπτικών σποτ για την ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου (π.χ. «οι μαθητές συμβουλευόυν για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου (προβολή από όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς μέσω της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης))	- Αρχή ραδιοτηλεόρασης
		1.2.3.Ενημερωτικό υλικό	- Επικαιροποίηση του εκπαιδευτικού υλικού και της διαδικτυακής πύλης InternetSafety - Ενημερωτικό φυλλάδιο με τις γραμμές βοήθειας και καταγγελιών και πύλης ενημέρωσης - Ενημερωτικό φυλλάδιο για το content filtering (αποστολή με τους λογαριασμούς παροχέων μέσω του ΓΕΡΗΕΤ και διαδικτυακά) - Ενημερωτικό βιβλιάριο για τη μη ιονίζουσα ακτινοβολία (προώθηση μέσω των σχολείων και διαδικτυακά) - Ενημερωτικό βιβλιάριο ειδικά για γονείς (προώθηση μέσω των σχολείων και διαδικτυακά) - Ενημερωτικό φυλλάδιο για τον εκφοβισμό, ψηφιακή ταυτότητα, ρατσιστικό περιεχόμενο και σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων (προώθηση μέσω των σχολείων και διαδικτυακά) - Τηλεοπτικά σποτ «οι μαθητές συμβουλευόυν για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου (προβολή από όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς μέσω της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης και διαδικτυακά) - Προώθηση της στρατηγικής (ελληνικά και αγγλικά) μέσω ΜΜΕ και διαδικτυακά - Προώθηση και διαμοιρασμός δράσεων που υλοποιούνται μέσω της διαδικτυακής πύλης eSafeCyprus.ac.cy - Ενημερωτικό υλικό για προώθηση ξεχωριστώ δράσεων της στρατηγικής	- Εταίροι του έργου CYberSafety
	1.3. Δίκτυα συνεργασίας – εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνής συμμετοχή	1.3.1. Συμμετοχή σε έργα	- Εξασφάλιση χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα Safer Internet (CEF) - Εξασφάλιση χρηματοδότησης από το Πρόγραμμα Erasmus+	
		1.3.2. Συμμετοχή/ παρουσιάσεις σε συνέδρια	- Συμμετοχή στο Safer Internet forum - Παρουσιάσεις σε επιστημονικά συνέδρια	- ΠΚ - ΥΠΠ (ΠΙ)
		1.3.3. Συνδρομή σε στοχευμένες ομάδες	- Συμμετοχή στην InSafe - Συμμετοχή στην InHope - Συνεργασία με Europol και Interpol - Συμμετοχή σε Ομάδες εργασίας της ΕΕ	-
	1.4. Ευκαιρίες ανάπτυξης κουλτούρας	1.4.1. Εκδηλώσεις για τη Διεθνή μέρα ασφαλούς διαδικτύου	- Ετήσια ημερίδα για μαθητές - Προβολή τηλεοπτικών σποτ από βίντεο μαθητών - Εκστρατεία ενημέρωσης με τη συμβολή ενός γνωστού στα παιδιά ατόμου (π.χ. ηθοποιού, τραγουδιστή)	- Εταίροι του έργου CYberSafety

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση	Ενέργειες	Φορέας υλοποίησης
	<i>αξιοποίησης του διαδικτύου</i>	1.4.2.Κέντρο «διαδικτυακός κόσμος» (φυσικός χώρος και δίκτυο)	- Υποβολή πρότασης για έγκριση και εξασφάλιση προϋπολογισμού	- ΥΠΠ (ΠΙ), ΓΕΡΗΕΤ
		1.4.3.Υπηρεσίες στήριξης	- Διασφάλιση της λειτουργίας Γραμμής Βοήθειας - Διασφάλιση της λειτουργίας Γραμμής Καταγγελιών - Αναβάθμιση των υπηρεσιών με σύστημα διαχείρισης υποθέσεων, περιβάλλοντος χρήστη και πρόσβασης - Καθορισμός διαδικασιών συγκέντρωσης στοιχείων από όλες τις γραμμές/συστήματα που αφορούν στα παιδιά (π.χ. Hope for Children, Αστυνομία, Οργανισμός Νεολαίας, Παρατηρητήριο Βίας)	- ΥΠΠ, CNTI, ΠΚ
	<i>1.5. Ενεργή εμπλοκή της πολιτείας και των κοινωνικών θεσμών</i>	1.5.1.Βουλή	- Παρουσίαση της στρατηγικής στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού και στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών	- ΓΕΡΗΕΤ, ΥΠΠ (ΠΙ)
		1.5.2.Κράτος	- Σύσταση διυπουργικής επιτροπής στην οποία θα συμμετέχουν ο ΕΡΗΕΤ, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού, ο Υπουργός Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων, ο Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας, και Τουρισμού - Υποβολή στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση και ανάθεση υλοποίησης στους αρμόδιους φορείς	- ΥΠΠ (ΠΙ), ΓΕΡΗΕΤ
	2. Διαδικτυακό υλικό υψηλής ποιότητας για παιδιά και νέους Παροχή ευκαιριών για δημιουργική και καινοτόμο ανάπτυξη	2.1.1.Καθορισμός κριτηρίων/ επιπέδων περιεχομένου	- Σύσταση επιτροπής για καταγραφή υφιστάμενων πλαισίων που έχουν αναπτυχθεί και εισηγήσεις για υιοθέτηση κριτηρίων επιπέδων περιεχομένου - Προώθηση και εισηγήσεις ενημερωτικών δράσεων σε παρόχους ψηφιακού περιεχομένου στην Κύπρο (π.χ. ΜΜΕ, εταιρίες ψηφιακών παιχνιδιών, ιδιώτες)	- ΥΜΕΕ
		2.1.2.Διαγωνισμός δημιουργίας περιεχομένου	- Προκήρυξη διαγωνισμού για την παραγωγή ψηφιακού περιεχομένου για παιδιά σε διάφορες κατηγορίες (π.χ. εμπορικό, εκπαιδευτικό, παιχνίδια, από εταιρίες, από ιδιώτες, από παιδιά) με παροχή κινήτρων	- ΥΕΕΒΤ
		2.1.3.Πιστοποίηση περιεχομένου	- Σύσταση επιτροπής για καταγραφή υφιστάμενων πιστοποιήσεων και κριτηρίων πιστοποίησης και πρόταση για υιοθέτηση	- ΥΕΕΒΤ
		2.1.4.Διαδικτυακά αποθετήρια με Ανοικτό Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο	- Εμπλουτισμός διαδικτυακών αποθετηρίων και διασύνδεση με άλλα	- ΥΠΠ (ΠΙ)
		2.1.5.Πνευματικά δικαιώματα και άδειες χρήσης	- Προώθηση των Creative Commons Licenses στην Κύπρο	- ΥΠΠ (ΠΙ), ΠΚ
		2.1.6.Ανάρτηση περιεχομένου από χρήστες	- Διασφάλιση καναλιών επικοινωνίας με εταιρίες που φιλοξενούν περιεχόμενο χρηστών (π.χ. Google, Youtube, facebook) και	- ΥΠΠ (ΠΙ)

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση	Ενέργειες	Φορέας υλοποίησης
	2.2. Προώθηση θετικών διαδικτυακών εμπειριών για μικρά παιδιά	2.1.7. Διαδικτυακά παιχνίδια	- Εφαρμογή κριτηρίων κατηγοριοποίησης παιχνιδιών και έλεγχος συμμόρφωσης	- Αστυνομία
		2.2.1. Υποστήριξη –οικονομική και τεχνική- για την ανάπτυξη περιβαλλόντων και εργαλείων	- Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάπτυξη διαδικτυακού περιβάλλοντος κατάλληλου για παιδιά ηλικίας 3-6 μέσα από το οποίο να προωθείται μάθηση, δημιουργία και ψυχαγωγία στο πλαίσιο μιας ισορροπημένης ανάπτυξης του παιδιού.	- ΥΕΕΒΤ, ΥΠΠ (ΠΙ)
		2.2.2. Βιωματικά εργαστήρια για παιδιά για ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών	- Προσφορά εργαστηρίων σε μαθητές από φοιτητές και μέλη της Παιδοβουλής για ανάπτυξη διαδικτυακών εφαρμογών	- ΠΚ, ΠΣΕΠΕΠ
	2.3. Έρευνα και ανάπτυξη	2.3.1. Παρακολούθηση και εκθέσεις αναφοράς	- Συλλογή των αναλυτικών σχεδίων υλοποίησης των ενεργειών και τριμηνιαία έκθεση αναφοράς προς την Έκθεση παρακολούθησης. Τελική έκθεση.	- ΥΠΠ
		2.3.2. Επιστημονική έρευνα για θέματα ασφαλούς αξιοποίησης του διαδικτύου	- Συμμετοχή στο Ευρωπαϊκό δίκτυο EU Kids Online και αξιοποίηση των ερευνητικών εργαλείων που αναπτύχθηκαν για νέα έρευνα στην Κύπρο - Διερεύνηση για την καταγραφή αναγκών απόψεων και εισηγήσεων από παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς - Συγκριτική έρευνα αναφοράς πριν και μετά την εφαρμογή της στρατηγικής	- ΥΠΠ (ΠΙ), ΓΕΡΗΕΤ
		2.3.3. Έρευνα καινοτομίας	- Προκήρυξη για χρηματοδότηση έργου που αφορά σε έρευνα καινοτομίας με θέμα ασφαλή αξιοποίηση του διαδικτύου για ειδικές ομάδες παιδιών	- ΥΕΕΒΤ
3. Εξασφάλιση ασφαλών διαδικτυακών υποδομών και περιβάλλοντος Ενίσχυση της προστασίας των πολιτών	3.1. Τεχνολογική υποδομή	3.1.1. Πρόσβαση σε διαδίκτυο σε όλες τις περιοχές της Κύπρου	- Διερεύνηση και εισηγήσεις για διασφάλιση περιοχών σε όλες τις πόλεις και μεγάλα προάστια και χωριά με δωρεάν πρόσβαση στο διαδίκτυο.	- ΥΜΕΕ
		3.1.2. Φίλτρο προστασίας σε όλους τους καταναλωτές	- Διασφάλιση ότι όλοι οι παροχείς υπηρεσιών διαδικτύου παρέχουν δωρεάν φίλτρο προστασίας στους πελάτες τους.	- ΓΕΡΗΕΤ
		3.1.3. Ευρεία διάθεση και χρήση δυνατοτήτων γονικού ελέγχου	- Καταγραφή υφιστάμενων εργαλείων και προώθηση ενημέρωσης - Προσαρμογή και προώθηση ενός εργαλείου και δωρεάν διάθεση σε όλα τα νοικοκυριά μέσω της διαδικτυακής πύλης της στρατηγικής esafecyprus.ac.cy	- Σχολή Γονέων, ΓΕΡΗΕΤ, ΥΠΠ (ΠΙ)
		3.1.4. Απλά και ανθεκτικά εργαλεία αναφορών/ καταγγελίας για τους χρήστες	- Σύσταση ομάδας για την καταγραφή χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων που χρειάζεται να έχουν εργαλεία αναφορών/καταγγελιών και αφορούν ψηφιακές υπηρεσίες και περιεχόμενο. - Προώθηση σε παρόχους ψηφιακών υπηρεσιών και περιεχομένου για υιοθέτηση και εφαρμογή	- ΥΕΕΒΤ
		3.1.5. Κέντρα χρήσης διαδικτύου (σε όλες της επαρχίες)	- Διάθεση χώρου και εξοπλισμού με πρόσβαση στο διαδίκτυο για αξιοποίηση μέσα από δραστηριότητες σε προκαθορισμένο χρόνο στα κέντρα νεότητας ή/και αλλού	- Οργανισμός νεολαίας

Προτεραιότητα	Μέτρο	Δράση	Ενέργειες	Φορέας υλοποίησης
	3.2. Νομοτεχνικό Πλαίσιο	3.2.1. Καταγραφή και Εναρμόνιση με ευρωπαϊκές οδηγίες/ συστάσεις και άλλες στρατηγικές	- Καταγραφή σχετικών εγγράφων, οδηγιών, νομοθεσιών κλπ. και προώθησή τους μέσω της διαδικτυακής πύλης της στρατηγικής για ενημέρωση (π.χ. - European Framework for the Safer Use of Mobile Phones by Younger Teenagers and Children - Safer Social Networking Principles for the EU - Σύστημα διαβάθμισης παιχνιδιών PEGI - Ηλικιακή διαβάθμιση και ταξινόμηση περιεχομένου - Διαδικτυακή διαφήμιση και υπερβάσεις δαπανών) - Ετοιμασία προτύπων που αφορούν διαδικτυακές πύλες (π.χ. για Όρους Χρήσης, Αποποίηση Ευθύνης, Πολιτική προσωπικών δεδομένων, Πολιτική Cookies, Ρυθμίσεις προστασίας ιδιωτικότητας) και προώθηση	- ΓΕΡΗΕΤ, Αστυνομία, Αρχή Ραδιοτηλεόρασης
	3.3. Πιστοποίηση φορέων	3.3.1. Σχολείων/ Εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, παροχών υπηρεσιών διαδικτύου, παροχών περιεχομένου	- Σύσταση επιτροπής για καταγραφή υφιστάμενων πιστοποιήσεων και κριτηρίων πιστοποίησης και πρόταση για κάθε κατηγορία ξεχωριστά για υιοθέτηση	-
4. Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών Εστιασμένη αντιμετώπιση θεμάτων που αντιμετωπίζει η κυπριακή κοινωνία	4.1. Ταχύτερος και συστηματικός εντοπισμός υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών που διαδίδεται μέσω διάφορων διαδικτυακών καναλιών, καθώς και κοινοποίηση και αφαίρεση του εν λόγω υλικού	4.1.1. Εργαλεία και διαδικασίες εντοπισμού και αφαίρεσης	- Βελτίωση υφιστάμενων διαδικασιών, καναλιών επικοινωνίας και εργαλείων	- Αστυνομία, εταίροι έργου CyberSafety
		4.1.2. Ενημέρωση και εκπαίδευση	- Ενημερωτικό υλικό (βίντεο) με στόχευση τόσο σε πιθανά θύματα αλλά και θύτες, παράλληλα και στο ρόλο του παρατηρητή.	- Αστυνομία, εταίροι έργου CyberSafety
	4.2. Συνεργασία με διεθνείς εταίρους για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών	4.2.1. Συνέργειες	- Επικαιροποίηση και διεύρυνση υφιστάμενων συνεργειών	- Αστυνομία, εταίροι έργου CyberSafety
		4.2.2. Ανταλλαγή πληροφοριών μέσα από ένα ασφαλές και αποτελεσματικό περιβάλλον	- Βελτίωση των υφιστάμενων διαδικασιών, καναλιών επικοινωνίας και εργαλείων	- Αστυνομία, εταίροι έργου CyberSafety

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 3: Παραδείγματα ανάπτυξης ενεργειών προς υλοποίηση την περίοδο 2016-2020

Προτεραιότητα -> Μέτρο -> Δράση -> Ενέργεια

Ενέργεια	Χρονική περίοδος	Φορέας υλοποίησης	Προϋπολογισμός/ πηγή χρηματοδότησης	Υφιστάμενη κατάσταση	Προγραμματισμός	Παραδοτέα /Δείκτες
Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης εκπαίδευσης και αξιοποίησης -> Μη τυπική εκπαίδευση Πρόσβαση/ Εκπαίδευση/ ενημέρωση γονιών και ευρύτερου κοινού -> Ενημερωτικό υλικό -> Σεμινάρια/ εργαστήρια/ παρουσιάσεις → Παρουσιάσεις σε Γονείς	2016-2020 Α' φάση - Προετοιμασία: Φθινόπωρο 2016 Β' φάση – Υλοποίηση: 150 σχολεία κάθε σχολική χρονιά	ΥΠΠ – ΠΙ, Σχολή Γονέων Συμβαλλόμενα μέρη: - Σύνδεσμοι Γονέων Σχολείων	€40.000 / Ευρωπαϊκό έργο CYberSafety	Αρκετό υλικό Ανάγκη για επικαιροποίηση	Προκαταρκτικές ενέργειες (Φθινόπωρο 2016) - Αναζήτηση εκπαιδευτών και εκπαιδευτή τους - Διάγνωση αναγκών και διατύπωση στοχεύσεων - Ανάπτυξη/ επικαιροποίηση περιεχομένου 2017-2020: - Πραγματοποίηση παρουσιάσεων στους συνδέσμους γονέων	- Εκπαιδευτικό υλικό (παρουσιάσεις) σε 3 τουλάχιστο θέματα - 600 παρουσιάσεις σε σχολεία/ συνδέσμους γονέων
Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και αξιοποίησης -> Τυπική εκπαίδευση (δημόσιο και ιδιωτικό εκπαιδευτικό σύστημα) -> Αναλυτικά προγράμματα -> Εκπαιδευτικό περιεχόμενο → Ενσωμάτωση στα Α.Π.	2016-2020	ΥΠΠ – ΠΙ και ΣΕΑΠ Συμβαλλόμενα μέρη: - Πανεπιστήμια - Οργανωμένες ομάδες - Οργανισμοί με εξειδίκευση στο θέμα	(χρόνος εργασίας λειτουργιών)	Μερική ενσωμάτωση	- Διερεύνηση υφιστάμενης κατάστασης (Άνοιξη 2017) - Συζήτηση με αρμόδιες ομάδες ΥΠΠ για σχεδιασμό και ορισμό δεικτών (Φθινόπωρο 2017) - Ανάπτυξη Α.Π. και περιεχομένου (2018)	- Πρόταση - Α.Π. (διαθεματικά και μέσα από γνωστικά αντικείμενα) και εκπαιδευτικό περιεχόμενο
Εξασφάλιση ασφαλών διαδικτυακών υποδομών και περιβάλλοντος -> Τεχνολογική υποδομή -> Ασύρματη/ενσύρματη δικτύωση σχολείων → Πρόσβαση στο διαδίκτυο στα σχολεία	2016-2020	ΥΠΠ – Μονάδα ΤΠΕ Συμβαλλόμενα μέρη: - Παροχείς διαδικτύου - ΤΗΕ	(χρόνος εργασίας λειτουργιών)	Πρόσβαση από όλα τα σχολεία. Όχι πλήρως ικανοποιητική.	- Διερεύνηση υφιστάμενης κατάστασης (Άνοιξη 2017) - Συζήτηση με αρμόδια Μονάδα ΤΠΕ ΥΠΠ για σχεδιασμό και ορισμό δεικτών (ελάχιστο bandwidth, αρ. σημείων πρόσβασης, προδιαγραφές) (Φθινόπωρο 2017) - Διαμόρφωση πρότασης (Άνοιξη 2018) - Εφαρμογή (2018-2019)	- Πρόταση - Πρόσβαση όλων των σχολείων

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ 4: Πρόταση για τη δημιουργία Κέντρου για την Ασφαλή Αξιοποίηση του Διαδικτύου